IN-NISA GHORRIEF

MOLIÈRE

Maqluba ghall-Malti minn

Lorna Vassallo

2007 – 2010

(Mitmuma t-2 ta' Mejju 2010)

IN-NISA GHORRIEF

MOLIERE

L-EWWEL ATT

L-EWWEL XENA

ARMANDE, HENRIETTE

Armande	Li tkun xebba huwa unur, ja oht, Certa li trid thallih warajk? U trid taghmel festa li se tizzewweg? Dan il-hsieb vulgari kif jista' jigik f'mohhok?
Henriette	Iva, ja oht
Armande	Ah! Iva bhal dik nista' nissaportiha? U naf nismaghha minghajr ugiegh ta' qalb?
Henriette	X'ghandu allura iz-zwieg fih innifsu li jgieghlek tkun kontrih, ja oht?
Armande	Ah! Alla tieghi!
Henriette	Kif?
Armande	Ah! Ara x'se nghidlek, Ma tindunax li minn x'hin wiehed jisma' hekk, kelma bhal dik ma ggibx hlief taqlib ta' stonku? Oh! Minn xi xbieha stramba! Fuq liema triq mahmuga twaddab lill-hsieb! Ma jaqbdikx il-bard? U ma tistax, ja oht, wara dan il-kliem kollu li ghedtlek, tregga' 'l qalbek fit-triq itt-tajba?
Henriette	Wara kliem bhal dak, meta nixtarrhom sewwa,

	Nisthajjel nara ragel, tfal, dar U hemmhekk ma nara xejn , nahseb kemm nahseb, Li jwegga' l-hsieb u jgieghlni nirtoghod.
Armande	Rabtiet bhal dawn! Alla maghna! Joghgbuk?
Henriette	U x'jista' jaghmel ahjar xi hadd fl-età tieghi, milli nintrabat ma' ragel li jhobbni u li nroddlu mhabbtu lura u li minn din ir-rabta, li warajha ma hallietx hlief tenerezza, tgawdi l-hlewwiet ta' hajja innocenti? Din l-ghoqda ta' persuni mwahda m'ghandha xejn li jigbdek?
Armande	O Alla tieghi! Kemm hu ta' livell baxx l-ispirtu tieghek! Li inti taghmel rwol tant insinjifikani fid-dinja Li tinhela fuq l-affarijiet tad-dar U li ma tippruvax tilmah pjaciri li jmissu r-ruh iktar fil-fond Hlief ghal idolu ta' ragel u tfal grotteski. Halli ghan-nies il-baxxi, ghal persuni vulgari, Il-pjaciri baxxi ta' dawn it-tip ta' hwejjeg Tajjar ix-xewqat tieghek lejn hsibijiet iktar gholja Aghti lok halli dduq int ukoll pjaciri iktar nobbli U minflok ilqa' bic-ciera is-sensi u l-materja U lill-ispirtu, bhalna, aghti ruhek darba ghal dejjem Ghandek lil ommna bhala ezempju haj quddiem ghajnejk, Li bit-titlu ta' gharfa hija maghrufa ma' kullimkien Ittanta li turi, bhali, li int vera bintha Iddakkar mill-ispirazzjonijiet tal-familja U nfetah ghal hlewwiet zokrija Li l-imhabba ghall-gherf tnibbet fil-qlub. Lil hemm milli tkun skjava servjenta ta' ordnijiet ta' ragel Izzewweg, ja oht, lill-filosofija Li tpoggina 'l fuq minn kull generu uman U li taghti lir-raguni setgha sovrana Teghleb bil-ligijiet taghha l-parti annimal Ta' liema aptit baxx ghal-livell ta' bejjem inizzilna Hemmhekk huma l-vera xrar ta' mhabba, ir-rabtiet helwa Li suppost jimlew kull mument ta' hajjitna U l-inkwiet li ghalihom nara tant nisa joqghodu, Jidhru f'ghajnejja bhala faqar orribli
Henriette	Is-sema, li fiha naraw ordni li jista' kollox

	Mill-bidu ghal ghanijiet varji jwellidna U mhux l-ispirtu kollu huwa maghmul mill-istess materjal Minn xi waqtiet hija maqtugha biex issawwar filosfu Jekk tieghek inholoq iddestinat ghal hsibijiet gholja Jew li l-hsibijiet tieghek joghlew ghal dawk ta' l-ghorrief Tieghi huwa maghmul, ja oht, biex jibqa' fid-dinja U fl-affarijiet zghar isib is-serhan tieghu Ma nilghabux mal-pjanijiet gusti mfassla fis-smewwiet U t-tnejn li ahna nimxu lejn fejn iwassluna l-istinti taghna Inti ghix il-vastità ta' genjalità kbira u sabiha Ir-regjuni gholja tal-filosofija Filwaqt li l-ispirtu tieghi, waq li jibqa' jzomm fil-baxx, Iduq iz-zwieg mal-hlewwa terrestri. B'dal-mod, fid-dizinji taghna li jmorru kontra xulxin It-tnejn li ahna nkunu qed nimitaw lil ommna Int min-naha tar-ruh u xewqat nobbli Jien min-naha tas-sensi u gosti dinjija Int fit-trawwin ta' l-ispirtu u tad-dawl Jien fit-trawwim ta' dak, ja oht, li huwa tal-materja
Armande	Meta wiehed jipprova jixbah persuna Huwa fl-affarijiet is-sbieh li jippova jixbahha U m'ghandekx tipprova assolutament tehodha bhala mudell Ja oht, jekk mhux biex tisghol u tobzoq bhalha.
Henriette	Imma inti ma kontx tkun dak li tant tiftahar li int Kieku ommi ma kellhiex dawk il-kwalitajiet sbieh U li int tgawdi, ja oht, mill-genju nobbli taghha Huwa propju ghax ma kenitx ikkonsagrata dejjem lejn il-filosofija Grazzi ghal, ippermettili, ftit tjubija, u bassezzi li minhabba fihom inti ghandek il-gibdiet ghonja tieghek u la ttellifx milli , minhabba li qed tipprova ggieghlni nixbhek, xi gharef ckejken li jixtieq jigi fid-dinja
Armande	Milli qed nara, l-ispirtu tieghek ma jistax ifiq, mill-fellus li dahal f'rasek li ssib lil zewgek Izda ejja ha nsiru nafu, jekk joghgbok, dwar min qed tahseb biex tieh, tghidlix li l-ghazla tieghek waqghet fuq Clitandre?
Henriette	U ghaliex le? Jonqsu xi haga? Xi ghazla baxxa?

Armande	Le ... imma jkun naqra pjan dizonest Li tipprova tiehu rikba minn fuq dak li rebah haddiehor qablek Ghax mhux xi fatt injorat minn kulhadd Li Clitandre tant thabat biex jikseb lili
Henriette	Veru ... imma dawn l-aspirazzjonijiet ghalik huma hwejjeg vanituzi U inti ma taqax ghal dawn il-bassezzi umani L-ispirtu tieghek ghar-rabta jirrinunzja darba ghal dejjem U l-filosofija rebhet imhabbtek mill-bidu sat-tmiem Allura, jekk f'qalbek m'hemm l-ebda hsieb ghal Clitandre X'jimpurtak min jista' jippretendih?
Armande	Dan l-imperu li jzomm ir-raguni 'l fuq mis-sensi Ma jgaghlniex nirrinunzjaw ghall-hlewwa tal-kumplimenti U wahda tista' tirrifjuta bhala zewgha lil min jisthoqqlu Mentri fl-istess hin xorta tibqa' trid ma' djulha l-adorazzjoni kbira tieghu
Henriette	Jien ma zammejtux lura milli jkompli jadura l-perfezzjonijiet tieghek, u m'ghamilt xejn hlief li hadt, wara li twarrab minn ruhek, dak li giet toffrili l-kortesija tal-fjamma tieghu
Armande	Imma ghall-offerta tax-xewqat ta' mahbub mzeblah Issib, nitolbok tghidli, sigurtà shiha? Temmen li l-passjoni tieghu hija daqstant kbira, u li ghalija fost dawk il-fjammi kollha miet kollox?
Henriette	Hu hekk qalli, ja oht, u sa fejn ghandi x'naqsam jien, nemmnu
Armande	La tkunx, ja oht, ta' bluha daqshekk qawwija, u emmen, meta jghidlek li ser jitlaqni u jhobb lilek, li mhux qed jahseb sew u qed jizbalja hu stess
Henriette	Ma nafx, imma flahhar minn l-ahhar, jekk huwa pjacir tieghek, ilmahtu gej, u fuq dil-haga jista' jitfghalna dawl kbir.

L-EWWEL ATT

IT-TIENI XENA

CLITANDRE, ARMANDE, HENRIETTE

Henriette	Biex tnehhili dubju li qed titfaghli ohti, bejnha u bejni, Clitandre, spjegalna 'l qalbek, skopriha fil-fond, u inzel ghal-livell fejn tilluminana Min minna jista' jghid li ghandu jippretedi xewqatek
Armande	Le, le, jien ma rridx li lill-passjoni tieghek Nimponi l-istrettezza ta' spjegazzjoni: jien lin-nies nifhimhom u naf kemm huwa tal-misthija ta' liema sforz difficli huma stqarrijiet bhal dawn meta jsiru fil-wicc
Clitandre	Le, madame, qalbi li ma tippretendix hafna, ma thossx li hemm xejn li jzommni lura milli naghmel stqarrija hielsa m'hemm l-ebda imbarazzament li se nitfa' lili nnifsi fih u nqerr b'mod tant gholi , ta' ruh sinciera u safja Li l-irbit teneru li rabatni *(juri lil Henriette)* Imhabbti u xewqati huma kollha fuq din in-naha U l-ebda minn dawn l-istqarrijiet ma qanqlu fik xi emozzjoni Int stess hdimt u xtaqt hwejjeg bhal dawn Il-hlewwa tieghek kienet hakmitni, u l-gibdiet teneri tieghi Wrew bizzejjed ix-xrar ta' xewqati Qalbi offrietlek fjamma mmortali Imma ghajnejk ma qisux il-hakma taghha bhala sabiha Soffrejt taht il-madmad taghhom mitt canfira differenti Hakmuli ruhi bhal tiranni kburija U fittixt, ghajjien minn daqstant pieni, Hakkiema iktar umani u rabtiet inqas goffi *(Juri lil Henriette)* Sibthom, madame, go ghajnejha, U r-raded bhal vlegga li bihom laqtitni prezzjuzi ghalija ghal dejjem ser jibqghu B'harsa ta' hasra nixxfuli d-dmugh U ma regghux zebilhu dak li fija hlewwietek kienu rmew Bi tjubija tant rari kienu jafu jmissuni

	Tant li m'hemm xejn li jista' idawwarni lura mid-decizjoni tieghi U nazzarda issa nitolbok madame Biex ma tipprova taghmel l-ebda ntopp fuq il-fjamma tieghi Sabiex ma taghzilx li terga' tikseb qalb li ddecidiet li f'dil-passjoni tmut
Armande	He! X'jghidlek, Monsieur, li ghandi din ix-xewqa U li ghalik fl-ahhar mill-ahhar b'dan il-mod se ninkwieta? Insibha tad-dahk li tigik f'rasek biss haga bhal din U verament impertinenti li tghidhieli
Henriette	He! Bil-mod, ja oht, fejn'hu allura Il-moral li jaf imewwet tant tajjeb il-parti animal U jrazzan darba ghal dejjem l-isforzi tar-rabja?
Armande	Imma inti, li qed titkellem dwarha, fejn tipprattikaha? Li tirrispondi ghall-imhabba li jurik xi hadd Minghajr il-permess ta' min gabek fid-dinja? Taf li hu fid-dover tieghek li toqghod ghalihom Li ma tistax thobb minghajr il-permess taghhom Li ghandhom, fuq qalbek, l-oghla awtorità U li hu kriminali li tikkoncediha wahdek
Henriette	Nizzik hajr tat-tjubija li qed iggieghlni nara, Li tghallimn daqshekk sew il-hwejjeg tad-dover, Qalbi fuq il-lezzjonijiet tieghek ser thejji l-mixja taghha U biex nurik, ja oht, li ser naghmel uzu tajjeb minnhom, Clitandre, aghti kas illi ssahhah imhabbtek Bil-kunsens ta' dawk li minghandhom ircevejt il-jum Issigilla fuq ix-xewqat tieghi poter legittimu U aghtini mezz biex inhobbok minghajr ma nwettaq ebda delitt
Clitandre	Se mmur nahdem bil-kawtela kollha u bl-iktar mod nobbli fuq dil-bicca xoghol Kulma kont qed nistenna minghandek kien dal-helu kunsens
Armande	Int tittriomfa, ja oht, u wiccek jistrieh f'turija Li timmagina li b'dan ser tweggaghni.
Henriette	Jien, ja oht? Lanqas xejn. Jien naf li fuq is-sensi tieghek

	Id-drittijiet tar-raguni dejjem huma minn fuq U li bl-akkwist ta' l-gherf Inti tinsab 'il fuq minn din id-dghufija Ferm 'il boghod milli tingheleb minn xi dwejjaq Nemmen li se taghmel l-almu tieghek sabiex Tappoggja t-talba tieghu u bl-approvazzjoni tieghek Timbotta l-mument hieni taz-zwieg taghna Nitolbok taghmilha, u sabiex nibdew nahdmu fuqha …
Armande	L-ispirtu fqir tieghek jasal biex jinbex Gej minn qalb li int gbart wara li minni ntramiet
Henriette	Mormija kif inhi dil-qalb, ma tista' qatt tasal qrib li twegga' U li kieku stajt terga' tiksibha billi ghajnejk sal-art jinzlu Kienu b'kumdità kbira sahansitra jitbaxxew
Armande	Minix ser naqa' daqshekk baxx biex inwiegeb Huma diskorsi stupidi li wiehed m'ghandu lanqas jisma'
Henriette	Tant ahjar ghalik li mintix iggieghlna naraw xi xempju ta' moderazzjoni li nistghu naghrfu

L-EWWEL ATT

IT-TIELET XENA

CLITANDRE, HENRIETTE

Henriette	L-istqarrija sinciera tieghek ma tantx issorprendietha
Clitandre	Sincerità bhal dik dahlet ghaliha wahedha U dawn il-hsibijiet elevati kollha tal-kburija mignuna taghha Jishoqqilhom xejn inqas mis-sincerità tieghi Izda jekk tippermettili, ser immur ghand missierek Madame
Henriette	L-iktar importanti huwa li tirbah ‘l ommi Missieri huwa minn dak it-tip li jaqbel ma’ kollox Imma hu ma tantx jikkonfondi ghal dak li ddecieda Ircieva mis-sema certa tjubija tar-ruh Li tpoggieh lest sabiex joqghod ghal dak li trid martu Hi li tiddikjara b’mod assolut dak li ddecidiet. Nixtieq verament narak ghalija u ghal ziti Ruh, nistqarr mieghek, ftit iktar certa minnha nnifisha Spirtu li, filwaqt li jinbxilhom l-istravaganza taghhom U li jhallik ta’ l-istima taghhom tatratta l-affezzjoni
Clitandre	Qalbi qatt ma rnexxielha, tant kemm twieldet sinciera, lanqas fil-konfront t’ohtok tfahhar il-karattru taghhom u n-nisa mlahhqin mhux li huma l-favoriti tieghi Jien naqbel li mara jkollha gharfien fuq kollox Izda ma rridhiex assolutament b’dik il-passjoni xokkanti Li ssir mara gharfa sakemm issir gharfa biss, xejn iktar, u togghobni verament jekk xi minn daqqiet, meta twiegeb ghal mistoqsijiet, tkun taf tinsa l-affarijiet li taf, mill-studji taghha fl-ahhar minn l-ahhar irridha tinheba, u li tkun gharfa minghajr ma tkun trid turi ‘l kulhadd minghajr ma tikkwota l-awturi minghajr ma titkellem kliem tqil u ttambar ix-xjenza Jien nirrispetta hafna lill-ghaziza ommok Izda ma nista’ qatt naqbel mal-fissazzjoni taghha U nsir l-eku ta’ dak li tghid int

	Ghal ftahir li taghti lill-eroj taghha tal-ispirtu Dan il-Monsieur Trissotin taghha jqabbadni dieqa, huwa piz ghalija, u tqabbadni n-nervi naraha tinhall wara ragel bhal dak li tpoggihulna mal-figuri l-kbar u s-sbieh cuc li kulhadd, kullimkien, iwaqqghalu ghac-cajt lil kitbietu fahhari li tieghu tara kitba zejda u futili karti li jbellaghhom lil min l-inqas iridhom u li jinsabu mormija ma' l-art tas-swieq kollha
Henriette	Il-kitbiet tieghu, id-diskorsi tieghu, kollox insib tedjanti Jien ta' l-istess fehma tieghek, naraha bl-istess mod, imma ladarba fuq ommi ghandu setgha kbira trid tara kif taghmel taqbel mieghu b'xi mod min ihobb verament jaghmel il-bejta tieghu fejn qalbu ntrabtet Hemm bzonn li ta' kulhadd nirbhu s-simpatija U, biex ma jkollna 'l hadd ibaqbaq kontrina Jekk hemm bzonn trid tinghogob sahansitra mal-kelb tat-triq.
Clitandre	Veru, ghandek ragun, imma Monsieu Trisottin ibejjitli fil-fond ta' qalbi dieqa kbira, Ma nistax naqbel mieghu biex nigbed is-simpatija tieghu Li nohloq dizunur ghalija nnifsi billi naccetta kitbietu. Huwa permezz taghhom li l-ewwel darba sirt nafu, u stajt inkun naf x'inhu qabel ma rajtu. Jien qed nghix, fl-imbarazz tal-kitba li qed jaghtina, dak li, ta'persuna pedantika li hu, jiffanfra bih ma' kullimkien L-elevazzjoni kostanti tal-prezunzjoni tieghu, Din ic-certezza zejda li ghandu dwaru nnifsu, dan in-nuqqas ta' dubju, stat ta' kunfidenza estrema fil-kwalitajiet tieghu nnifsu li jgieghluh il-hin kollu jitbissem dwaru innifsu, li jgieghlu bla heda jifrah bl-istess unuri tieghu Li l-hin kollu jara s-sabih f'kull ma jkun kiteb, u li ma jibdel ma' xejn dan l-unur, lanqas mal-unuri kollha ta' general ta' l-armata
Henriette	Irid ikollok ghajnejk tassew tajbin biex tara da' kollu
Clitandre	Sa mill-bidu nett li sirt naf b'kitbietu, u rajt, mill-versi li jitfghalna,

	minn liema arja kellu jkun maghmul il-poeta u tant kont qtajt tajjeb it-tendenzi kollha tieghu li, filwaqt li ltqajt ma' ragel, darba fost l-ohrajn, il-Qorti, stajt inpoggi rasi taht mannara li kien Trisottin innifsu, u kkonfermajt illi dak kollu li dwaru kont immaginajt kien kollu minnu XXX
Henriette	X'rakkont!
Clitandre	Le! Qed nghid l-affarijiet kif graw Imma issa sejjer nara lil zitek. Aqbel mieghi, s'il vous plaît, li qalbi lilha tiddikjara taghna l-misteru u li taghha nirbhu s-simpatija flimkien ma' dik tal-ghaziza ommok

L-EWWEL ATT

IR-RABA' XENA

CLITANDRE, BELISE

Clitandre	Nitolbok, sabiex nghidlek, madame, li mahbub Jahtaf l-okkazjoni ta' dal-mument sabih U jistqarr mieghek fjamma sinciera ...
Bélise	Ah! Bil-mod s'il vous plait! Attent milli toffrili zzejjed din ruhek Kieku ridt inpoggik mal-mahbubin tieghi hekk kont naghmel! Ikkuntenta biss billi tghidli dan biss permezz t'ghajnejk U tispjegalix dan b'ebda ilsien iehor Gibdiet li f'ghajnejja jidhru bhala atti ta' mohqrija. Hobbni, inghi, hoss l-imhabba kollha li ghandek thoss ghal sbuhiti Basta thallini ma naf b'xejn Inkun nista' naghlaq ghajnejja ghal dawn il-fjammi mistura Sakemm toqghod lura milli tlehhen karbiethom Imma jekk il-halq jibda permezz taghhom bla permess jisfa

	Darb' ghal dejjem mill-vista tieghi jkolli naqtghek
Clitandre	Tiehux qatgha mill-fasliet ta' qalbi Henriette, Madame, hija dik li serqitli mhabbti, u ghalhekk gejt b'hegga liema bhalha nitlob lit-tjubija tieghek li ssahhah l-imhabba li jien ghandi lejn sbuhitha
Bélise	Ah! Certament! Qed iddur mal-lewza fejn jidhol l-ispirtu, nistqarr Dan il-mod qarrieqi sottili jisthoqqlu kull fohrija, u mir-rumanzi kollha li fuqhom tfajt ghajnejja, qatt ma naf li ltqajt ma' xi haga daqshekk ingenjuza
Clitandre	Dan mhux assolutament aspett ta' l-ispirtu, madame, huwa stqarrija pura ta' dak li ghandi fir-ruh Is-smewwiet, b'rabtiet ta' l-imhabba li xejn ma jista' jcaqlaq, mas-sbuhija ta' Henriette rabtu 'l qalbi Henriette qed izzommni taht il-hakma taghha U z-zwieg maghha huwa dak li rrid nikseb Inti ghandek hafna setgha fuq dan, u dak li nixtieq minghandek, huwa li inti tikkonsentixxi li tiffavorixxi x-xewqat tieghi
Bélise	Qed ninduna fejn trid tasal it-talba tieghek helu, helu U naf x'hemm bzonn li nifhem b'dan l-isem Ix-xbieha hija wahda tas-sengha u sabiex ma nahrabx minnha, Mill-hwejjeg li qalbi toffri li tirreciproka Se nghid li Henriette lejn l-imhabba hija ribelli U li m,ghandek tippretendi xejn lura Ghal imhabbtek li tahraq ghaliha
Clitandre	Eh! Madame! X'gid jaghmlu kumplikazzjonijiet bhal dawn? U ghalxiex tixtieq toqghod tahseb f'dak li fil-fatt m'huwiex?
Bélise	Mon Dieu! M'hemmx ghalfejn dan il-kjass : ieqaf milli tiddefendi lilek innifsek, Minn dak li l-hars tieghek kemm-il darba gieghluni nifhem, Huwa bizzejjed li wiehed jikkuntenta billi semplicement jerga' lura Liema sengha hi din li biha mhabbtek issawret? U li, wara l-wicc fejn ir-rispett satarha Nista' semplicement nirrassenja ruhi li nsofri x-xhieda taghha,

	Sakemm dawn l-emozzjonijiet, imnebbha mill-unur, Ma joffrux lill-artali tieghi hlief xewqat safja.
Clitandre	Imma …
Bélise	Adieu. Ghallum, dan ghandu jkun bizzejjed, U ghedtlek iktar milli fil-fatt kelli nghidlek …
Clitandre	Imma, l-izball tieghek …
Bélise	Halliha … ma jimpurtax. Bhalissa qed jihmarli wicci ... L-unur tieghi ghamel sforz wisq qawwi
Clitandre	Haqqni nitghallaq kieku veru kont inhobbok, ghandek tkun taf ...
Bélise	Le, le, m'hemmx ghalfejn intawluha aktar fuq hekk ...ma rridx nisma' aktar ...
Clitandre	Ix-xjafek x'genn ghandha fl-immaginazzjoni taghha! Flieles bhal dawn minn dahhalhomlha f'rasha? Ha nsibu 'l xi hadd iehor lil min nitolbu l-ghajnuna U nsibu bniedem rasu fuq ghonqu hafna iktar min jghinna.

IT-TIENI ATT

L-EWWEL XENA

ARISTE

Ariste	Iva, naghtik risposta lura mill-iktar fis possibbli. Naghfas, ninsisti, naghmel dak kollu li hemm bzonn, Li mahbub, ghal kelma, ghandu xi affarijiet xi jghid, u li fuq ix-xwiek ikun biex jikseb dak li jixtieq!

	Qatt ...

IT-TIENI ATT

IT-TIENI XENA

CHRYSALE, ARISTE

Ariste	Ah! Alla jzomm idejh fuqek, ja hija!
Chrysale	Fuqek ukoll, ja hija!
Ariste	Taf x’gabni ‘l hawn?
Chrysale	Le, imma jekk hekk tixtieq, hawn qieghed ha nsir naf
Ariste	Lil Clitandre ilek tafu mhux hazin ...
Chrysale	Bla ebda dubju, u nnutajtu li qed jigi ghandna mhux hazin
Ariste	X’hobz jiekol, ja hija, fil-fehma tieghek?
Chrysale	Ragel ta’ l-unur, ta’ spirtu, ta’ qalb tajba u bil-ghaqal, U ftit naf nies ta’ l-istess kalibru tieghu
Ariste	Kienet certa xewqa dwaru li wasslitni s’haw’ u qed niehu gost li qed issemmieh

Chrysale	Kont sirt naf lill-mejjet missieru fuq vjagg lejn Ruma
Ariste	Tajjeb hafna
Chrysale	Kien, ja hija, ragel fuq l-irgiel
Ariste	Hekk jghidu
Chrysale	Ma kellnix hlief tmienja u ghoxrin sena dik il-habta U konna, jidhirli, it-tnejn li ahna ridt seba' ghajnejn biex tarana
Ariste	Nista nobsor
Chrysale	Konna mahbubin wisq mit-tfajliet Rumani U konna maghrufin ghall-harbiet taghna, ghall-pozi taghna Tant li kulhadd kien jghir ghalina
Ariste	Hemm hu min ikun tajjeb! Imma issa ha naslu ghal dak li gabni hawn

IT-TIENI ATT

IT-TIELET XENA

BELISE diehla fil-kwiet hi u tissemma' ,
CHRYSALE, ARISTE

ARISTE	Clitandre, quddiemek iridni nitkellem ghalih, U qalbu nsterqet mill-grazzja ta' Henriette

CHRYSALE	X'inhu minn binti?
ARISTE	Iva, Clitandre ssahhar warajha U qatt f'ghomri ma rajt mahbub itajjar daqshekk xrar
BELISE	Le, le, qed nismaghkom. Qed tinsew l-istorja, U l-bicca mhix kif qed tahsbu intom.
ARISTE	X'jigifieri, ja oht?
BELISE	Clitandre qieghed jabbuza mill-innocenza taghkom, U huwa minn xi hadd iehor li hija mahkuma qalbu
ARISTE	Qed ticcajta! Mhux lil Henriette jhobb?
BELISE	Le, ninsab certa
ARISTE	Qalli hu stess
BELISE	Mmmm!
ARISTE	Qed tarani, ja oht, imqabbad minnu biex naghmel l-appell tieghi lil missieru llum stess
BELISE	Uh! Ma tarax!
ARISTE	U kienet l-istess imhabba tieghu li heggitni Li naghfas sabiex din l-ghaqda ssehh

BELISE	Uh! Tant ahjar! Ma setax dahaq iktar bil-gentilezza taghkom. Henriette, bejnietna, hija cajta, Velu ingenjuz, pretest, ja hija, biex jinhbew nirien li taghhom jien naf il-misteru u nixtieq minn qalbi innehhikom it-tnejn mill-izball li qed tittiehdu.
ARISTE	Mela, la taf tant affarijiet, ja oht, Ghidilna, jekk joghgbok, min hu x-xi hadd iehor li jhobb
BELISE	Tridu tkunu tafu?
ARISTE	Iva. Xhiex?
BELISE	Lili
ARISTE	Lilek?
BELISE	Lili kollni kemm jien
ARISTE	Ha ha ha, ja oht!
BELISE	Xi trid tghid biha din il-ha ha ha? X'ghandu hazin diskorsi? Jien imdawra b'arja, nahseb, li nista' nghid Li tant qlub inhakmu mill-imperu tieghi U Dorante, Damis, Cleonte u Lycidas Wahedhom juru li ghandi certu faxxinu
ARISTE	Dawn li semmejt tqanqlu ghalik?
BELISE	Iva, bil-qawwa taghhom kollha

ARISTE	Hekk qalulek?
BELISE	Hadd ma ha dik il-kunfidenza kollha, kienu jafu jahbuha tant tajjeb sal-gurnata tal-lum tant li qatt ma lissnuli kelma dwar imhabbithom Imma, sabiex joffruli qalbhom u jwighedunis-servizzi taghhom, ix-xhieda siekta taghhom ghamlet dak kollu li kien hemm bzonn isir
ARISTE	Imma Damis kwazi qatt ma jersaq ‘l hawn
BELISE	Dak biex jurini rispett iktar imrazzan
ARISTE	U Dorante ... Dorante jitfaghlek kliem insulenti ma’ kullimkien
BELISE	Dawk m’humiex hlief rizultat ta’ fjamma sserrep mill-ghira tbaqbaq
ARISTE	Cleonte u Lycidas it-tnejn li huma zzewgu
BELISE	Dak bid-disperazzjoni li fiha rriducejtilhom imhabbithom
ARISTE	Fil-fehma tieghi, ja oht, kollox frott l-immaginazzjoni ta’ mohhok
BELISE	Ah! Qed nimmagina? Nimmagina, hekk qed tghid? Immaginazzjoni, jien? Immaginazzjoni, tghid mhux hekk! Qed jogghobni l-mod kif qed ticcajta dwar l-immaginazzjoni, ja huti, U jien lanqas biss kont naf li ghandi immaginazzjoni!

IT-TIENI ATT

IR-RABA' XENA

CHRYSALE, ARISTE

CHRYSALE	Ohtna qed titlaq, veru.
ARISTE	Kuljum, mill-hazin ghall-aghar... Imm'issa ejja ha nergghu ghal dak li konna qed nghidu Clitandre qed jitolbok lil Henriette bhala martu Ara x'risposta se naghtih tal-huggiega ta' mhabbtu
CHRYSALE	Hemm ghalxiex wiehed jistaqsi? Naqbel b'qalbi kollha u nhares lejn ir-rabta b'unur partikulari.
ARISTE	Int taf li buqxiex m'hemmx fhiex wiehed jitfixkel, li ...
CHRYSALE	Uuuu ... dawk affarijiet li ma tantx huma ta' mportanza Hu ghani fil-virtù, huwa dak li verament jiswa .. it-tezor U wara kollox jien u missieru konna qisna d-dì u d-dò
ARISTE	Iss' ejja nitkellmuha ma' martek u naraw li ngibuha maghna
CHRYSALE	Bizzejjed, jien naccettah bhala hatni ???
ARISTE	Iva imma biex nirrinfurzaw il-kunsens tieghek Ja hija, ikun ahjar jekk ikollna taghha wkoll Tlaqna ...
CHRYSALE	Qed ticcajta? M'hemmx ghalfejn ... nitkellem ghaliha jien ... u niehu l-bicca xoghol fuq spallejja ...
ARISTE	Imma ...

CHRYSALE	Halliha qed nghidlek u taghtix kas .. issa nghidilha jien x'gara u ma garax ...
ARISTE	Jien se nitla' sa fuq inkellem lil Henriette tieghek u nerga lura halli nkun naf ...
CHRYSALE	Din bicca xoghol lesta U jien ha mmur ghand marti ha nghidilha minnufih

IT-TIENI ATT

IL-HAMES XENA

MARTINE, CHRYSALE

MARTINE	Araha x-xorti tajba li ghandi jien! Sewwa jghidu ... min irid jehles mill-kelb tieghu, jakkuzal li mhux xi gost
CHRYSALE	X'gara mela? X'ghandek Martine?
MARTINE	X'ghandi?
CHRYSALE	Eh
MARTINE	Li llum tkeccejt !
CHRYSALE	Tkeccejt?
MARTINE	Iva. Is-sinjura keccietni.

CHRYSALE	Imma jien ma naf b'xejn. Kif?	
MARTINE	Jekk ma nitlaqx 'il barra hedditni li mitt daqqa se naqla'	
CHRYSALE	Le, inti tibqa' maghna ... jien kuntent bik. Marti mhux l-ewwel darba jkollha rasha shuna .. imma jien ma rridx ... jien	

IT-TIENI ATT

IS-SITT XENA

PHILAMINTE, BELISE, CHRYSALE, MARTINE

PHILAMINTE *(hi u tara lil Martine)*	X'inhu! Ergajt gejt quddiem ghajnejja .. ja minghul li int! Igrili 'l barra ja xifajk! Itlaqli minn hawn gew u tergax tigi qatt iktar quddiem ghajnejja	
CHRYSALE	Ow, ow, naqra iktar bil-hlewwa	
PHILAMINTE	Le, nqatghet iz-zarta!	
CHRYSALE	Eh?	
PHILAMINTE	Irridha tohrog 'il barra minn hawn	
CHRYSALE	Imma x'ghamlitlek biex jisthoqqilha titlaq?	
PHILAMINTE	X'inhu? Qed taqbez ghaliha?	
CHRYSALE	Bl-ebda mod!	

PHILAMINTE	Taqbel maghha kontra tieghi?
CHRYSALE	Mon Dieu! Le, kull ma qed naghmel huwa li nitolbok tghidli x'ghamlet hazin …
PHILAMINTE	Tahseb li se nkecciha minghajr raguni valida?
CHRYSALE	M'inix qed nghid hekk imma jehtieg li lin-nies taghna …
PHILAMINTE	Le, ghandha titlaq qed nghidlek, minn hawnhekk
CHRYSALE	E … tajjeb mela. Hemm xi hadd li qed jghidlek li m'ghandikx taghmel hekk?
PHILAMINTE	Ma rridx min jipprova jaghmilli l-bsaten fir-roti ghal dak li nixtieq …
CHRYSALE	Sewwa! Kollox sew!
PHILAMINTE	U int taf x'imissek taghmel ta' ragel rasu fuq ghonqu li suppost int? Izzomm mieghi kontra
CHRYSALE	Hekk qed naghmel *(idur fuq Martine)* Veru, marti ghandha ragun tkeccik, ja xifajk, u ghem
MARTINE	X'inhu li ghamilt imma?
CHRYSALE	*(b'lehen baxx)* jien ma nafx
PHILAMINTE	Hi dak it-tip … li qas biss tinduna
CHRYSALE	Allura x'kien biex tellghathomlok daqshekk, kissret xi mera jew procellana?

PHILAMINTE	U kieku se nkecciha? Tahseb li fuq xi haga hekk se nirrabja daqshekk?
CHRYSALE	*(lil Martine)* Xi trid tghid biha? *(lil Philaminte)* Eh! Mela xi haga kbira!
PHILAMINTE	Ghandek xi dubbju? X'qed tahsibni mignuna?
CHRYSALE	Halliet, bit-traskuragni taghha, xi buqar jew xi platt tal-fidda jinsteraq minn ghandna?
PHILAMINTE	B'hekk kieku ma jkun gara xejn ...
CHRYSALE	*(lil Martine)* O! O! Ja minghul! Iz-zghira eh! *(lil Philaminte)* X'inhu ? Qbadtha tigdeb?
PHILAMINTE	Aghar minn da' kollu ...
CHRYSALE	Aghar minn da' kollu?
PHILAMINTE	Aghar
CHRYSALE	X'inhu, ja halliela! Ja xifajk! Ghamlet …
PHILAMINTE	Hija, b'insulenza li ma tista' tqabbilha ma' xejn ... wara xejn inqas minn 30 lezzjoni, offen taghha …b'mod li bla dubbju ta' xejn joffendi dak kollu li thabat biex isewwi l-istudjuz Va
CHRYSALE	Il-mnieghel!
PHILAMINTE	X'inhi di' li minkejja t-tgergir taghna, dejem tkisser il-pedamenti tax-xjenzi kollha ... tibdel jbiddlu u taghmel dan kollu b'wiccha minn quddiem bla ma tobdi r-regoli qaddisa ...

CHRYSALE	Hsibt li ghamlet delitti ikbar minn hekk …
PHILAMINTE	X’inhu? Ma tahsibx int ukoll li dan huwa delitt li ma jistax jinhafer?
CHRYSALE	Hekk hu
PHILAMINTE	Hekk hemm bzonn narak imma … tiskuzaha!
CHRYSALE	Mhux dak li kelli f’mohhi!
BELISE	Veru li kull ma huma affarijiet zghar imma kull binja tal-lingwa tara kif taghmel biex tfarra darba ...
MARTINE	Dak kollu li tippridkaw intom, nahseb, hu sabih u tajjeb, Imma jien qatt m’inhi se nkun kapaci nitkellem id-djalett taghkom!
PHILAMINTE	L-imprudenti! Li ssejjah djalett lingwa msejsa fuq ir-raguni u l-uzu t-tajjeb!
MARTINE	Ladarba jiftiehem titkellem kif titkellem kollox jghaddi ... dawn ir-regoli li m’hemmx taghk
PHILAMINTE	E! Din ohra ... m’hemmx taghkom ma jservu ghalxejn!
BELISE	O! Ja mohh primittov li int! Hemm bzonn li bil-pacenzja li niehdu l-hin kollu bik, xorta wa “m’hemmx” ma “xejn” u tirrepetiha jigi zball doppju U kif ghednielek ... jigi negattiv wisq
MARTINE	Mon Dieu! Ahna ma studjajniex bhalkom ... u jien nitkellmu ezatt kif jitkellem minn taghna
PHILAMINTE	Ah! Tista’ tissaportiha?
BELISE	Xi zbalji grammatikali orribbli!

PHILAMINTE	Hemm arah ... bizzejjed biex widna sensibbli toqtolha!
BELISE	L-ambizzjoni tieghek, hija baxxa wisq "Jien" hija singulari, "nitkellmu" hija plural X'ha taghmel .. ha tibqa' hajtek kollha toffendi l-"gramaire"?
MARTINE	Min jitkellem fuq li toffendi l-"grand-mère" u mhux lill-"grand-père"
PHILAMINTE	O ciel!
BELISE	Grammaire qed tifhimha hazin int! u diga' fehmtek minn fejn gejja din il-kelma.
MARTINE	Ghalija, tigix minn Chaillot, minn Auteuil jew minn Pontoise, xejn ma jimpurtani.
BELISE	X'tip ta' spirtu rahli! Il-"grammaire" tal-verb u tas-suggett, dik ta' l-aggettiv bis-substantiv
MARTINE	Jien, Madame, ma nafhomx dawk l-affarijiet
PHILAMINTE	X'martirju!
BELISE	Huma il-mod kif insejhu l-kliem, u wiehed irid joqghod attent biex jara minn fen gejjin biex
MARTINE	Jaqblux jew jistunawx x'ala biebi
PHILAMINTE	*(lil oht zewgha)* oh mon Dieu! Aqtghuha! *(lil zewgha)* ma tridx, int, tohrogieli 'l barra?
CHRYSALE	*(fil-genb)* Si fait XXX. Mall-kapricc taghha, hemm bzonn naqbel, Itlaq, tinnervjahiex ; iccaqlaq Martine

PHILAMINTE	X'inhu? Qed tibza' toffendi vroma bhal dik? Tkellimha b'ton qisek qed tiskuza ruhek!
CHRYSALE	*(b'vuci gholja)* Jien. Mela mhux hekk! Ejja, barra, barra- *(b'vuci baxxa)* Mur, hanini, m'hemmx x'taghmel.

IT-TIENI ATT

IS-SEBA' XENA

PHILAMINTE, BELISE, CHRYSALE

CHRYSALE	Hemm ara, kuntenta, telqet, imma ma jfissirx li naqbel li ggieghelha titlaq hekk : hija tifla tajba f'dak li taghmel, u int tkecciha ghal cucata bhal dik
PHILAMINTE	Xi trid? Li tkun fis-servizz tieghi ghal dejjem, biex tweggghali widnejja bla heda, biex tkisser kull ligi tal-uzu u tar-raguni minn barbara mahkuma minn tunnellata vizzji ta' l-orazzjoni minn kliem tqil uzat hazin, tlaqlaqhom flimkien ma' proverbji mdammin fl-ilma qieghed tas-swieq
BELISE	Veru wiehed joghroq jisma' dan id-diskors Tbiccer lil Vaugelas kuljum U l-inqas dnubiet ta' dil-lingwa vulgari Mhumiex ghajr repetizzjoni zejda u hsejjes koroh tal-lingwa
CHRYSALE	X'jimporta li mhix tajba fir-regoli ta' Vaugelas Sakemm ma tizbaljax fil-kcina? Ghalija jkun ahjar li torqom tajjeb il-hwawar taghha Iva, forsi tpoggi hazin in-nomi mal-verbi Kelma hazina tghidha mitt darba Imma iktar jimpurtani li ma tahraqlix il-laham jew titfa' zzejjed melh fil-gamm Jien bis-soppa tajba nghix mhux bil-kliem sabih Vaugelas mhux kif taghmel minestra tajba jghallem

	U Malherbe u Balzac, kienu jafu kemm kienu jafu kliem sabih, fil-kcina, forsi, kienu mic-cwiec.
PHILAMINTE	O! Kemm hu xokkanti diskors vulgari bhal dan! U x'nuqqas ta' dinjita', ghal xi hadd li jissejjah bniedem Li toghdos minghajr heda ghal attivitajiet materjali Minflok ma timrah 'il fuq lejn dak li hu aktar spiritwali! Il-gisem huwa ta' xi mportanza, tant li jisthoqqlu prezz li tahseb fuqu biss? M'ghandniex ghal mument inhallu hsibijiet bhal dawn naqra 'l boghod?
CHRYSALE	E, veru, gismi huwa jien, u rrid niehu hsiebu Zaqqi, jekk trid tghidilha hekk, zaqqi hija ferm ghal qalbi
BELISE	Il-gisem huwa biss ma' l-ispirtu li jaghmel persuna, ja hija Imma, jekk temmen f'hekk id-dinja kollha ta' l-ghorrief, l-ispirtu hemm bzonn li jigi dejjem pass qabel il-gisem, u dak li l-aktar ghandna niehdu hsieb, l-ewwel sforz taghna, huwa li nitimghuh mill-gelu tax-xjenza.
CHRYSALE	Kif nifhimha jien, dak li titimghu l-ispirtu taghkom, Dak huwa laham li ma jxebbax, u m'ghandkomx ghalfejn tiehdu hsieb xejn, u xejn tahbil ir-ras, biex ...
PHILAMINTE	A! "Tahbil ir-ras" ghal widnejja hija hamalla, hija kelma li ilu li ghadda zmienha
BELISE	Veru li hija kelma antika
CHRYSALE	Tridu li nghid ..? hemm bzonn li fl-ahhar minn l-ahhar Innehhi l-maskra u nobsoq naqra mill-velenu Kulhadd qed jahseb li qed titilfu mohhkom u issa gbajt naqla' go fija
PHILAMINTE	Dan x'qed jghid?
CHRYSALE	*(lil Belise)* Ha nibda bik, ja oht. Mal-izghar zball tal-kliem

	Imma inti stess taghmel affarijiet strambi biex tasal ghall-punt Il-kotba eterni taghkom ma joghgbunix U nistenna kittieb kbir bhal Plutark jghaffighomkom Tistghu titfghuhom kollha ghall-hruq U thallu x-xjenza f'idejn it-tobba tar-rahal Nehhu min-nofs dat-teleskopju kbir Din il-lenti twila tant li tbezza' n-nies U mitt bicca racanc li iktar iwahhxu milli jserrhu l-ghajn Li ma tmurx tfittex dak li jsir fuq il-qamar U li tahsbu ftit fuq li dak li qed jigri madwarkom Fejn qed naraw kollox ta' taht fuq Mhux sewwa, ghal ragunijiet differenti, Li mara tistudja u taf hafna affarijiet Li tifforma skond drawwiet tajba l-ispirtu tat-tfal taghha Taghti sehmha fix-xoghol tad-dar, tiehu hsieb is-sefturi, U tikkalkula l-ispejjez Dawn iridu jkunu l-vera studji u filosofiji taghha. Missirijietna, f 'dan is-sens, kienu nies li jafu x'inhuma jaghmlu, Li kienu jemmnu li mara taf dejjem bizzejjed Meta l-kapacita' ta' l-ispirtu taghha toghla Li taghraf dublett minn qalziet In-nisa taghhom ma kienux jaqraw, imma kienu jghixu sewwa Xoghlhom fid-dar kien il-filosofija taghhom U l-kotba taghhom, il-holqa, il-hajta u erba' labriet, fejn kienu jahdmu d-dota tat-tfajliet taghhom. In-nisa tal-lum huma ferm 'il boghod minn dawn id-drawwiet ; iridu jiktbu u jsiru kittieba, l-ebda xjenza m'hija profonda bizzejjed ghalihom u hawn ferm iktar minn kwalunkwe post iehor fid-dinja l-oghla sigrieti huma maghrufa u f'dari kulhadd jaf kollox, minbarra dak li suppost ikunu jafu. Jafu kif jimxi l-qamar, l-isilla polari, Venere, Saturn u Mars, li ma tantx inhabbat rasi fuqhom U f'dan l-gharfien vojt kollu, li wiehed imur ifittex tant 'il boghod, ma tafux kif inhu l-ikel, li verament ghandi bzonn. Is-sefturi tieghi jaspiraw ghax-xjenza biex joghgbukom, u kulhadd spicca ma jaghmilx dak li qed hawn biex jaghmel, li nirragunaw ghandu jkun ix-xoghol tad-dar kollha tieghi, u r-ragunament jaqta' barra kull raguni. Xi hadd jahraqli l-ikel ghax kien qed jaqra ktieb l-ohra tohlom bil-poeziji meta jien kull ma tlabt xi haga x'nixrob fl-ahhar mill-ahhar nara fihom l-ezempju taghkom ikaxkarhom, u spiccajt bil-qaddejja u minix moqdi, kien ghad baqghali seftura wahda biss li kienet ghadha mhix imniggsa minn din l-arja marradija u hekk hu tkeccuha fost dan l-ghageb kollu

	ghax ma rnexxielhiex titkellem skond Vaugelas Ha nghidlek, ja oht, dan l-agir iweggghani Ghax huwa lilek, kif diga' ghedt, li qed inkellem Jien nies li jiddelettaw bil-latin ma nnizzilhomx U fuq kollox dan is-sur Trissotin Kien hu li bdielkom l-istorja bil-vrus tieghu Il-poeziji kollha tieghu mhumiex hlief stupidagnijiet Wiehed jipprova jifhem kliemu wara li jkun tkellem U huwa hemmhekk li jgaghlni nemmen li, ghalija, ghandu mohhu naqra spissjat
PHILAMINTE	X'bassezza, o ciel, tar-ruh u tal-lingwa!
BELISE	Jista' bniedem juza dawn il-vulgaritajiet kollha tal-gisem Spirtu maghmul minn atomi daqshekk tat-triq? U gej minn l-istess demm tieghi? Naqta' idi barra biex ma nghidx li nigu minn xulxin U f'din l-ghagha kollha arani sejra 'l barra

IT-TIENI ATT

IT-TMIEN XENA

PHILAMINTE, CHRYSALE

PHILAMINTE	Ghad baqghalek x'taqla' minn fuq l-istonku?
CHRYSALE	Jien? Le. Ma nergghux naqbduha. Kollox ghadda. Ghandna affarijiet ohra fuq hiex nitkellmu. Lit-tifla l-kbira tieghek Jidher li tistkerrah xi ftit iz-zwieg Wara kollox hija filosfa, u ghaldaqshekk ma nghid xejn, Dixxiplinata hafna, u ghandek bzonn tiftahar Imma ohtha z-zghira qatgh'ohra U nemmen li ghandna nsibulha s-sieheb taghha Naghzlulha ragel
PHILAMINTE	Din diga' hsibtha U nixtieq naqsam mieghek x'ghandi f'mohhi. Dan Monsieur Trisottin, li qed nigu mghajra mhabba fih, u li m'ghandux l-unur li jkollu l-istima tieghek huwa dak li jien nahseb u huwa r-ragel li jixirqilha u jien naf hafna aktar minnek x'jaqbel li jsir. Li ma taqbilx mieghi jkun kollu ghalxejn, u f'dak li ghandu x'jaqsam ma kif nahsibha jien, m'hemmx x'wiehed jiddiskuti ghallinqas, tghid xejn dwar min ghazilna bhala ragel, nixtieq nitkellem ma' bintek quddiemek. Ghandi r-ragunijiet tieghi sabiex nwassalha taqbel mieghi, u jkun hafna ahjar jekk int tkun taf ukoll.

IT-TIENI ATT

ID- DISA' XENA

ARISTE, CHRYSALE

ARISTE	Allura? Martek harget, ja hija, u jidher car li ghadkom kif thaddittu

CHRYSALE	Iva
ARISTE	X'hareg? Se jkollna lil Henriette f'idejna? Qablet? Il-lixka gewwa?
CHRYSALE	Xejn affattu
ARISTE	M'accettatx?
CHRYSALE	Le
ARISTE	Trid tahsibha?
CHRYSALE	Xejn affattu
ARISTE	Allura x'inhi l-bicca?
CHRYSALE	Il-bicca hi li tixtieq ragel iehor bhala hatni
ARISTE	Ragel iehor?
CHRYSALE	Iehor.
ARISTE	Li jismu?
CHRYSALE	Monsieur Trissotin
ARISTE	X'inhu ... dal-Monsiuer Trissotin ...
CHRYSALE	Li dejjem mohhu fil-vrus u l-latin

ARISTE	U int accettajt?
CHRYSALE	Jien? Alla jiddelibrani!
ARISTE	X'irrispondejtha?
CHRYSALE	Xejn, u ma jiddispjacinix li m'ghedt xejn, biex ma nindahalx.
ARISTE	Ir-raguni sabiha kieku, u ghamilt bicca xoghol ta' ragel kieku. Imma ghallinqas fuq Clitandre tarraftilha xi haga?
CHRYSALE	Le : ghax malli rajt li qed titkellem dwar haddiehor, Ghedt ahjar ma ngebbidhiex
ARISTE	U zgur! Il-prudenza tieghek hija wahda rari ghall-ahhar! Ma tisthix tkun daqshekk artab? U jista' qatt jigri li ragel ikun daqshekk fragli li jhalli f'idejn martu poter daqshekk assolut u ma jippruvax jiddefendi almenu dak li diga' ddecieda dwaru?
CHRYSALE	Mon Dieu, qed titkellem fuq il-bicca xoghol, ja hija, daqslikieku kienet xi haga facli Ma tafx ghandujkun kemm ibaqbaqni l-inkwiet Jien li kien ghalija nhobb is-serhan, is-sliem u l-hlewwa U marti hija terribbli bil-burdati taghha Ma' l-ismijiet tal-filosfi tilghabhielhex Imma hi m'ghandhiex iktar pacenzja ghal dawn l-affarijiet U l-morali taghha, il-hin kollu lesti sabiex ikasbru dak li hu tad-dinja Fuq ix-xafra ta' lsiena johrog qisu m'hu xejn Ma l-inqas oppozizzjoni li wiehed jofrilha ghal dak li ddahhal f'mohhha Ghandek tmint ijiem burraxki ma jieqfu xejn Bil-kisra ta' lehinha biss ukoll ggieghlni nirtoghod Ma nkunx naf fejn se naqbad naghti rasi u tkun veru qisha dragun! U sa frattant, minkejja x-xjaten kollha ta' go fiha, ikolli nghajtilha qalbi u gugu tieghi.
ARISTE	U ejja, qed ticcajta. Martek, bejnietna,

	minhabba li qed toqdilha, qed trabbi dal-pussess kollu fuqek. Il-poter taghha mhux msejjes hlief fuq il-fragilita' tieghek. Tort tieghek li qed tilghabha li tikkmanda kollox. Int stess, f'din l-arja ta' kburija taghha, thalliha taghmel li trid, u thalliha tmexxik, daqslikieku kont annimal, minn imniehrek. Kif? Ma tistax tara kif qed tittrattak Iddeciedi ghal darba li trid tkun veru ragel Li ggieghel lilha taqbel ma' dak li tixtieq int U taghmel bizzejjed kuragg biex tghid ghal darba: jien hekk irrid? Se tissagrifika, bla ma terfa' suba' kontra t'hekk, lil bintek tintrikeb Mill-vizjonijiet mgienen tal-familja U li mill-gid kollu tieghek jispicca jsir sinjur cuc bhal dak Ghal erba' kelmiet bil-latin li joqghod jirrepetilhom b'vuci gholja Pedantiku li f'daqqa wahda webbel lil martek li ghandu xi ras kbira Dahhlilha f'rasha li hu xi filosfu kbir Ta' ragel li l-versi tieghu hadd iktar mhu ser jikteb isbah minnhom, u li mhux hlief, kif jaf kulhadd, xejn minn da' kollu? Isa, sforz iehor, din cajta, u l-irtubija tieghek tad-dahk.
CHRYSALE	Veru, ghandek ragun u jien ghandi tort. Tlaqna, issa daqshekk. Wasal iz-zmien li nkun iktar iebes, ja hija.
ARISTE	Dak li rrid nisma' jien.
CHRYSALE	Hija veru ta' misthija Li thalli mara taghmel li trid bik
ARISTE	U zgur!
CHRYSALE	Pprofittat diga' zzejjed mill-hlewwa tieghi.
ARISTE	Veru
CHRYSALE	Gawdiet wisq minn tjubiti
ARISTE	Bla ebda dubbju

CHRYSALE	U llum irrid nuriha Li binti hija binti, u rrid nikkmandaha jien U li nsibilha ragel li jkun skond ix-xewqa tieghi.
ARISTE	Hekk arak issa qed taghmel sens u tkun kif nixtieqek jien!
CHRYSALE	Int itlaq s'ghand Clitandre la taf fejn joqghod, Gibuli hawn, ja hija, mill-aktar fis possibbli.
ARISTE	Bilgri jekk hu ghal pass bhal dan
CHRYSALE	Soffrejt diga' ghal zmien twil wisq U mil-lum 'il quddiem se nuri kemm jien verament ragel u fejn jista' jarani kulhadd.

IT-TIELET ATT

L-EWWEL XENA

PHILAMINTE, ARMANDE, BELISE, TRISSOTIN, LEPINE

PHILAMINTE	O ... ejja npoggu hawnhekk halli nkunu nistghu nisimghu sew Dal-versi li kelma kelma ghandna bzonn nixtarru
ARMANDE	Diga' qed inhossni herqana qabel ma rajthom
BELISE	Min-naha tieghi, jien ma nistax nistenna izjed
PHILAMINTE	*(lil Trissotin)* Inhoss li kull ma johrog minnek isahharni
ARMANDE	Lili jqanqalli hlewwa li ma nqabbilha ma' xejn

BELISE	Ghalija huwa ikel bnin ghal widnejja
PHILAMINTE	Thallinix nitmermer fl-istennija ghal dawn ix-xewqat daqshekk herqana
ARMANDE	Ghaggel
BELISE	Haffef u fittex dewwaqna dal-pjacir
PHILAMINTE	Ghall-herqa taghna ddedika l-epigramma tieghek
TRISSOTIN	*(lil Philaminte)* Hélas! Hija tarbija ghadha titwieled, madame, Li kienet ghaliha, zgur, li tixtieq tmisskom, u huwa propju fil-bitha taghkom li gejt biex inraqqadha
PHILAMINTE	Sabiex inkun naf kemm tiswa, bizzejjed inkun naf min hu missierha
TRISSOTIN	l-apprezzament taghkom huwa bizzejjed biex iservi bhala ommha.
BELISE	O! Xi spirtu ghandu!

IT-TIELET ATT

IT-TIENI XENA

HENRIETTE, PHILAMINTE, ARMANDE, BELISE, TRISSOTIN, LEPINE

PHILAMINTE	*(lil Henriette, li qed tahseb biex titlaq 'l hemm)* Holà x'ghaggla ghandek biex thallina?
HENRIETTE	Dak minhabba l-biza' li nfixkel diskussjoni daqshekk docli

PHILAMINTE	Ersaq, u ejja kollok widnejn Halli toghxa bhalna tisma' dawn il-meravilji ghall-widnejn
HENRIETTE	Jien ma nifhimx hlief ftit mis-sbuhija ta' dak li nkiteb U m'inix mahluqa ezattament ghall-affarijiet ta' l-ispirtu
PHILAMINTE	Ma jimpurtax. Infatti, irrid nghidlek wara kollox Sigriet li hemm bzonn li tkun taf.
TRISSOTIN	*(lil Henriette)* L-gherf m'ghandu xejn li jista' jkebbislek in-nar U int tigglorifika ruhek biss billi sahhar lin-nies warajk
HENRIETTE	Wiehed jista' jaghmel kemm wiehed jew l-iehor u ma ghandi aptit xejn
BELISE	Ah! Ejja nbennu t-tarbija li ghadha kif twieled, nitlobkom
PHILAMINTE	*(lil Lépine)* Ejja, ja tfajjel zghir, gibilna malajr fejn noqghodu bil-qieghda *(is-seftur jaqa' bis-siggu b'kollox)* Arah l-impertinenti! Kif jirnexxilek? Dan wara li tghallem sew l-ekwilibriju ta' l-affarijiet?
BELISE	Hemm bzonn ma tindunax, injorant, ghalfejn waqajt, U li jkun ferm ahjar li jkollok punt fiss wiesgha, dak li nsejhulu ic-centru tal-gravita'?
LEPINE	Indunajt, madame, meta kont diga' ma' l-art
PHILAMINTE	*(lil Lepine hu u hiereg 'il barra)* Ja goff li int!
TRISSOTIN	Imn'alla ma kienx tal-hgieg

ARMANDE	A! L-ispirtu ma' kullimkien
BELISE	Qatt ma jmut
PHILAMINTE	Dewwaqna malajr mill-frott bnin tieghek
TRISSOTIN	Ghal dal-guh kbir li nkixef quddiem ghajnejja Platt wiehed ta' tmint ivrus jidher li qisu mhux se jkun bizzejjed U nahseb li hawnhekk ma nkunx qed naghmel hazin Li nzid ma' l-epigramma, jew mal-poezija ta' mhabba, il-hwawar ta' sunett li fi hdan principessa ghadda biex ikollu certa delikatezza. Huwa gherf insurmontabbli mhawwar ma' kullimkien U se ssibuh, nemmen bis-shih, ta' toghma delizzjuza hafna.
ARMANDE	O! M'ghandix dubbju.
PHILAMINTE	Ejja fis nifthu widnejna.
BELISE	*(kull darba li jkun ser jibda tinterrompi)* Qed inhoss sewwa hafna qalbi thabbat bil-quddiem Jien nhobbha wisq il-poezija mimlija passjoni U fuq kollox, meta l-versi jkunu mdammin b'eleganza
PHILAMINTE	Jekk se nibqghu kull darba nitkellmu ahna, mhux ser ikun jista' jaqra ..
TRISSOTIN	SU ...
BELISE	*(lil Henriette)* Kwieta, ja neputija
PHILAMINTE	A! Halluh jaqra!
TRISSOTIN	Sunett lill-Principessa Uranie dwar il-Mard taghha

	Il-prudenza tieghek tnieghset, Itrattaha manjifikatament, Tant li ssib kenn bl-ohla qalb superbament, lill-ehrex fost l-ghedewwa tieghek.
BELISE	A! Xi fuh sabih!
ARMANDE	O x'kisra eleganti ghandu!
PHILAMINTE	Hu biss ta'versi liberi ghandu t-talent
ARMANDE	A! Il-"prudenza ... tnieghset" kif jista' xi hadd ma jcedilhiex l-armi u jemozzjona ruhu XXX
BELISE	"issib kenn bl-ohla qalb lill-ghadu" ghalija hija mimlija hlewwa
PHILAMINTE	Jien "manjifikament" u "superbament" laqtuni l-aktar, dawn iz-zewg avverbji flimkien jqanqlu ammirazzjoni kbira.
BELISE	Lestu widnejkom ghall-kumplament.
TRISSOTIN	Il-prudenza tieghek tnieghset, Itrattaha manjifikatament, Tant li ssib kenn bl-ohla qalb superbament, lill-ehrex fost l-ghedewwa tieghek.
ARMANDE	"Prudenza . tnieghset"
BELISE	"issib kenn lill-ghadu"
PHILAMINTE	"Manjifikament" u "Superbament"
TRISSOTIN	"Ohrogha, jghidu x'jghidu,

	Mis-sinjur tieghek appartament, Fejn din l-ingrata insolennement, B'gavlin tattakkalek is-sabiha hajtek."
BELISE	A xi hlewwa, halluni, halli f'din il-grazzja kollha, niehu n-nifs.
ARMANDE	Aghtina, jekk joghgbok, il-pjacir li nammiraw.
PHILAMINTE	Versi bhal dawn thosshom sal-qiegh ta' qalbek jizbroffa bhal ma nafx xhiex tant bil-qawwa illi kwazi kwazi tkun ser tintilef minn sensik.
ARMANDE	"Ohrogha, jghidu x'jghidu, Mis-sinjur tieghek appartament" Dik il-"is-sinjur appartament" kemm hi mpoggija tajjeb U b'liema spirtu il-metafora hija mqieghda
PHILAMINTE	"Ohrogha, jghidu x'jghidu" Dik il-"jghidu x'jghidu" hija ta' gost ammirevoli Hija, fil-fehma tieghi, post imprezzabbli.
ARMANDE	"Jghidu x'jghidu" qalbi wkoll innamrat minnha.
BELISE	Naqbel maghkom, "jghidu x'jghidu" hija verament ferrihija.
ARMANDE	Kemm nixtieq li ghamiltha jien
BELISE	Wahedhom dawk l-erba' versi jiswew diga' daqs poezija
PHILAMINTE	Imma qed tifhmu bhali il finezza taghha?
ARMANDE U BELISE	O! O!

PHILAMINTE	“Ohrogha, jghidu x’jghidu.” Li hawnhekk wiehed qed jitkellem verament dwar l-influenza Taghtu kas xejn, idhku biz-zekzik tan-nies, “Ohrogha, jghidu x’jghidu, Jghidu x’jghidu, jghidu x’jghidu.” Din il-“Jghidu x’jghidu” tghid hafna iktar milli tidher li qed tghid. Ma nafx, ghalija, ma nafx haddiehor hux qed jigrilu bhali, Imma ‘l hemm fuq qed nisma’ miljuni ta’ kliem.
BELISE	Veru, li qed tghid hafna iktar kliem mill-kobor taghhom.
PHILAMINTE	*(lil Trissotin)* Imma, meta inti dammejt din il-hlewwa ta’ frazi “jghidu x’jghidu” Fhimt int stess, l-energija kbira li tohrog minnha? Hadt hsieb tajjeb int stess dak kollu li tghidilna frazi bhal din, u hsibt allura sabiex titfa’ tant spirtu fiha?
TRISSOTIN	Hai! Hai!
ARMANDE	U anke l-“ingrata” lili baqghet tidwili go rasi Din l-ingrata influwenza, ingusta, dizonesta, li tittratta tant hazin lin-nies li joffrulha kenn go fihom.
PHILAMINTE	Fl-ahhar minn l-ahhar dawn il-kwartini huma ferm amminrevoli t-tnejn li huma, ejja issa ha nfittxu naslu ghat-terzini, nitolbok.
ARMANDE	A! Jekk joghgbok, erga’ darb’ohra, “jghidu x’jghidu”.
TRISSOTIN	“Ohrogha, jghidu x’jghidu.”
PHILAMINTE, ARMANDE, BELISE	“Jghidu x’jghidu”
TRISSOTIN	“Mis-sinjur tieghek appartament”

PHILAMINTE, ARMANDE, BELISE	"Sinjur appartament"
TRISSOTIN	"fejn din l-ingrata insolennement"
PHILAMINTE, ARMANDE, BELISE	Din l-"ingrata" influwenza
TRISSOTIN	"Tattakkalek is-sabiha hajtek"
PHILAMINTE	"Is-sabiha hajtek"
ARMANDE U BELISE	A!
TRISSOTIN	Kif! Minghajr ebda rispett lejn il-klassi tieghek Tnehillek gewwa demmek
PHILAMINTE, ARMAND U BELISE	Ah!
TRISSOTIN	"U jum u lejl titfaghlek l-insult! U jekk inti tehodha lejn il-banju, minghajr ma tiehu hsiebha aktar fit-tul, gharraqha b'idejk stess."
PHILAMINTE	Ma niflahx iktar ghaliha
BELISE	Se nintilef minn sensija
ARMANDE	Qed immut bil-pjacir

PHILAMINTE	Minn elf treghida helwa thossok tinhakem
ARMANDE	"U jekk inti tehodha lejn il-banju"
PHILAMINTE	"Gharraqha b'idejk stess." B'idejk stess, hemmhekk, gharraqha gol-banju
ARMANDE	Ma' kull pass li wiehed jaghmel fil-versi tieghek jiltaqa' ma' sbuhija li ssahhar
BELISE	Kullimkien nimirhu b'ferh se jtir
PHILAMINTE	Ma konniex nimirhu jekk mhux fuq affarijiet sbieh
ARMANDE	Huma sqaqien zghar mizrugha kollha ward
TRISSOTIN	Is-sunnett allura jidhrilkom …
PHILAMINTE	Ammirevoli, gdid, u hadd qatt qabel ma ghamel iehor daqshekk sabih.
BELISE	*(lil Henriette)* Kif! Minghajr emozzjoni waqt qari bhal dan! Int qed taqta' verament figura kerha hemmhekk!
HENRIETTE	Kull wiehed minna ghandu dritt jaqta' l-figura li jrid, Zija, u l-ispirtu mhux l-uniku haga li tghodd.
TRISSOTIN	Jewwilla l-versi tieghi dejquk Madame.
HENRIETTE	Qas xejn : minix nisma'

PHILAMINTE	A! Ejja naraw l-epigramma
TRISSOTIN	"FUQ KAROZZELLA TA' KULUR VJOLA MOGHTIJA LIL DAMA MINN HBIEBHA"
PHILAMINTE	It-titli tieghu dejjem ikollhom xi haga rari

IT-TIELET ATT

IT-TIELET XENA

HENRIETTE, PHILAMINTE, ARMANDE, BELISE, TRISSOTIN, LEPINE, VADIUS

LEPINE	*(Lil Trissotin)* Monsieur, hawn ragel li jixtieq ikellmek Liebes l-iswed u jitkellem b'ton helu
TRISSOTIN	Huwa ragel gharef li talabni tant bi hniena li jkollu l-unur li jiltaqa' maghkom
PHILAMINTE	Li ggibu s'hawn ghandek permess kemm trid *(lil Armande u lil Belise)* Ejja naghtu l-unur ghallinqas lill-ispirtu taghna

	(lil Henriette li sejra 'l barra) Holà! Ghedtlek diga' bi kliem car li ghandi bzonnok hawnhekk
HENRIETTE	Imma ghal liema raguni?
PHILAMINTE	Ejja 'l hawn, dalwaqt tkun taf b'kollox
TRISSOTIN	Hawn hu r-ragel li jmut bix-xenqa li jarak Li hawnhekk nipprezentahulek, ma nibzax mill-htija Li lqajt ghandek persuna profana, madame: Hu jista' jzomm postu fost l-ghorrief
PHILAMINTE	L-id li qed tipprezentah hija bizzejjed biex taghti hjiel ta' x'jista' jsarraf
TRISSOTIN	Tal-awturi l-antiki ghandu gharfien shih U jitkellem il-grieg Madame anke jekk hu Franciz
PHILAMINTE	Il-grieg! O ciel! Il-grieg! Jaf bil-grieg ja oht!
BELISE	A, ja neputija tieghi, bil-grieg!
ARMANDE	Bil-grieg! Xi hlew!
PHILAMINTE	X'inhu! Il-Monsieur jaf bil-grieg! A! Ippermettili! Li jkolli l-grazzja! F'gieh il-grieg, Monsieur, li naghtik bewsa! (*Ibushom kollha, sa ma jasal ghand Henriette, li tirrifjuta)*
HENRIETTE	Skuzani, Monsieur, imma jien ma nifhimx bil-grieg
PHILAMINTE	Jien ghandi rispett specjali lejn il-kotba bil-grieg
VADIUS	Qed nibza' li qed niskomodakom b'din il-laqgha hekk fietla li qed issirli Nixtieq nurik, illum, madame, xhieda tar-rispett tieghi lejk,

	u jista' jkun li fixkilt xi tahdita intelligenti
PHILAMINTE	Monsieur, bil-grieg xejn ma jista' jmur zmerc
TRISSOTIN	Mill-bqija, jaghmel il-meravilji kemm bil-versi kif ukoll bil-proza U jista', jekk irid, jurikom xi haga
VADIUS	Id-difett ta' bosta kittieba f'kitbiethom, Hu li jittiranizzaw wisq bi hsibijiethom il-konversazzjonijiet taghhom, li jkunu fil-palazzi, fil-btiehi, fit-trejqiet, fuq l-imwejjed, jaqraw bla heda versi li jheddluk, Ghalija, ma nara xejn iktar stupidu, fil-fehma tieghi, milli kittieb jigri ma' kullimkien jittallab ghas-simpatija, Li jahtaf il-widna tal-ewwel erbgha min-nies li jinzertaw quddiemu U jaghmilhom hafna drabi l-martri ta' lejlietu. Genn bhal dan qatt ma ntwera li laqatni, u tal-Grieg fl-oghla tieghu jien il-qalb, li skont regoli stretti niddefendi tal-ghorrief ilkoll id-denju rispett ta' kitbiethom. Isimghu, x'versetti helwin ghal zewg zghazagh mahbubin Dwar liema nixtieq sew tghiduli x'tahsbu
TRISSOTIN	Il-versi tieghek ghandhom sbuhija li ma ssibhiex f'kulhadd
VADIUS	Il-Grazzji u Venere jirrenjaw fil-versi kollha tieghek
TRISSOTIN	Ghandek hsieb hieles u damma mirquma ta' kliem
VADIUS	Fik wiehed jara ma' kullimkien l-ithos u l-pathos
TRISSOTIN	Minghandek rajna taqbiliet dwar in-natura ta' stil Li sahansitra jisboq lil dak ta' Teokritu u ta' Vigilju
VADIUS	L-odi tieghek ghandhom arja nobbli, galanti u docli, Li bihom taqta' ferm warajk lil Orazju tieghek

TRISSOTIN	Mhux daqs il-kanzunetti tieghek iqanqlu l-imhabba jewwilla?
VADIUS	Ma jistax wiehed jara u jghid l-istess dwar is-sunetti tieghek?
TRISSOTIN	Xejn m'hemm helu daqs ir-'rondeaux' *(pron. 'rondò)* tieghek!
VADIUS	Xejn li jfawwar bl-emozzjonijiet daqs il-poeziji ta' mhabbtek
TRISSOTIN	Ghall-ballati fuq kollox ta' min jammirak
VADIUS	U fit-taqbiliet spontanji ta' min inehhilek il-kappell
TRISSOTIN	Oh kieku Franza setghet taghtik prezz
VADIUS	Li kieku das-seklu ghamel gustizzja mal-oghla valuri
TRISSOTIN	Fuq karozzella mdiehba kienu jdawruk mat-triqat
VADIUS	Hemm kont tara n-nies jaghmlulek l-istatwi *(lil Trisottin)* Oh! Hija ballata, u kemm nixtieq li b'tant carezza inti
TRISSOTIN	Qatt gie taht ghajnejk sunnett qasir Dwar id-deni li kellha l-principessa Uranie?
VADIUS	U zgur! Ilbierah qrawhuli waqt li kont m'ohrajn
TRISSOTIN	Taf ta' min hu?
VADIUS	Le, imma nghidlek id-dritt, kieku kelli nghid il-verità ma jiswa xejn!

TRISSOTIN	Madankollu hafna nies ihossu li huwa ammirevoli
VADIUS	Dak ma jfissirx li mhux patetiku; U li kieku tarah zgur li bhali tahsibha.
TRISSOTIN	Ma nahsibx li jien f'dak il-livell, u li jiktbu sunett bhal dak ftit nies huma kapaci.
VADIUS	Alla jiddelibrani milli naghmel xi haga bhalu!
TRISSOTIN	Jien nahseb li difficli taghmel ahjar minnu U l-ikbar raguni ghaliex nahseb hekk huwa ghaliex jien stess il-kittieb!
VADIUS	Int?
TRISSOTIN	Jien.
VADIUS	Ma nafx x'gara mela.
TRISSOTIN	Heqq! Ma kellix ix-xorti noghgbok
VADIUS	Hemm bzonn li meta kont qed nisma' kont ftit mehdi Jew min kien qed jaqrahuli nehhielu l-gost kollu Imma issa ejja nergghu lura ghalli konna qed nghidu U naqraw il-ballata tieghi
TRISSOTIN	Il-ballata, jekk tistaqsi lili, hija haga bla gost M'ghadhiex moda, ghaddielha zmienha
VADIUS	Il-ballata safrattant isahhar hafna nies
TRISSOTIN	Dak ma jfissirx li ma ddejjaqnix

VADIUS	Dak ma jaghmilhiex aghar
TRISSOTIN	Tappella l-iktar lill-pedantici
VADIUS	Safrattant naraw jekk toghgbokx
TRISSOTIN	Bhal cuc qed tipprova titfa’ fuq haddiehor il-kwalitajiet tieghek
VADIUS	B’arja impertinenti int titfa’ fuqi tieghek
TRISSOTIN	U ejja ja bicca ta’ injorant, kull ma taf tharbex fuq il-karti
VADIUS	Qabbiel tal-karta strazza, skerz tas-sengha
TRISSOTIN	Skarpan tal-kitba, wiccek joqghod biss biex tikkopja!
VADIUS	U ejja ja bicca tifel tal-iskola li jahseb li hu xi mghallem!
PHILAMINTE	Eh! Messieurs! X’qed tahsbu li qed taghmlu?
TRISSOTIN	Mur, mur aghti lura dak li sraqt x’misthija! Ghax gergru fuqek kemm il-Griegi kif ukoll il-Latini
VADIUS	Mur, mur aghmel stqarrija pubblika fuq il-muntanja ta’ Parnass Li b’kitbietek bazwart lil Orazju
TRISSOTIN	Ftakar fil-ktieb tieghek u f’dik in-naqra storbju
VADIUS	U int, fil-librerija tieghek fl-isptar tal-fqar
TRISSOTIN	Il-fama tieghi lesta,

	Ghalxejn tipprova tkissirhieli
VADIUS	Mela le! Mela le! Nirrakkomandak lill-awtur tas-'Satires'
TRISSOTIN	Jien ukoll
VADIUS	Jien ghandi l-pjacir nghid li Gejt onorat ferm iktar Lili jikritikani b'mod legger Ma' diversi kittieba fil-Palazz ferm mahbuba Imma lilek, int, lanqas biss jaghtik nifs fil-versi tieghu U jzebilhek ma' kullimkien bhala l-iktar wiehed miftuh ghall-insulti tieghu
TRISSOTIN	Ghalhekk jien ta' statura differenti Lilek isemmik mal-kotra daqslikieku mizerabbli Jahseb li jista' joqtlok b'daqqa wahda U ma takx l-unur li jaghtik it-tieni wahda Imma lili jattakkani bhala avversarju denju tal-battalja U jidhirlu li nimmerita l-isforzi kollha tieghu U iktar kemm jirdoppja d-daqqiet tieghu ma' kullimkien, iktar juri li jkun ghadu ma rebahx.
VADIUS	Il-pinna tieghi ghad turik x'tip ta' bniedem jien
TRISSOTIN	U tieghi ghad turik li nista' nkun ferm 'il fuq minnek
VADIUS	Jien nghaddik fil-vers, fil-kitba, fil-grieg u fil-latin
TRISSOTIN	U mela le! Issa naraw meta mmorru wahedna ghand Barbin *(pron. Barbe*^{n}*) il-*pubblikatur!

IT-TIELET ATT

IR-RABA' XENA

TRISSOTIN, PHILAMINTE, ARMANDE, BELISE, HENRIETTE

TRISOTTIN	Tatunix htija tar-rabja tieghi, Huwa propju l-gudizzju taghkom li qed niddefendi, madame, fis-sunett li kellu l-wicc jattakka
PHILAMINTE	Biex nerga' nifhem sewwa x'gara jrid jghaddi ftit hin Imm'issa ejja nitkellmu dwar affarijiet ohra. Ersaq, Henriette, Sa minn zmien ilu qalbi kienet soghbiena Ghaliex ma jidher l-ebda sinjal ta' spirtu fik, Imma ridt insib mezz kif inkabbru go fik
HENRIETTE	M'ghandikx ghalxiex tinkwieta Id-duttrini skolastici ma jghoddux ghalija Jien inhobb nghix fil-kwiet u minn dak kollu li tghidu Fiha bicca xoghol kbira mhux hazin biex timtela bil-virtù. Mhix xi ambizzjoni li xi darba dahlitli go rasi. Jien insibni tajba, li nkun bestja. U nippreferi jkolli ghanijiet ta' kuljum Milli noqghod inhabbel mohhi bil-kliem sabih.
PHILAMINTE	Veru, imma jien mwegga' b'hekk; u mhux kompitu tieghi li Nsofri daqshekk b'tali misthija li waqghet fuq demmi Is-sbuhija tal-wicc hija ornament fragli Fjur li titbiel, dawl ta' ftit hin, ghal min jintrabat biss mal-gilda tieghu, imma dik tal-ispirtu hija inerenti u maghluqa. Huwa ghalhekk li fittixt ghal zmien twil b'certu manjiera naghtik Sbuhija li ma tistax tinhasad mas-snin Li nqanqal gewwa fik ix-xewqa tax-xjenzi Li nfesfislek il-helu gherf ; U hsiebi fl-ahhar wassalni hekk kif segwejt xewqati Kien li nwahhad mieghek ragel mimli bl-ispirtu U dan ir-ragel huwa l-monsieur, li jiena nordnalek Tara bhala zewgek li skont l-ghazla tieghi ser isawwarlek id-destin.
HENRIETTTE	Jien, ja omm?
PHILAMINTE	Iva, inti, inti. Ghamilha ftit tal-belha!
BELISE *(lil Trissotin)*	Qed nisimghek. Ghajnejk qed jitolbuk idejja biex jorbtu fi mkejjen ohra qalbi li kienet marbuta mieghi. Mur, mur. Jien irridilha l-gid. Ser

	inhollok mill-irbit u ncedi mhabbtek lejja – huwa zwieg li jaghtik statura.
TRISOTTIN *(à Henriette)*	Ma nafx x'se naqbad nghid bis-sorpriza li ghandi fuqi, Madame, u dan l-irbit li qed nara jonorani ... Ipoggini
HENRIETTE	Kollox sew, monsieur! Ghadu m'hemm xejn, tantx tghaggel!
PHILAMINTE	Sewwa li tkun taf li ...? Bizzejjed ... qeghdin tifhmuni. *(lil Trisottin)* Xi darba ghad jidhlilha l-melh f'mohhha. Ejja ha mmorru, ha nhalluha taghmel li trid.

IT-TIELET ATT

IL-HAMES XENA

ARMANDE, HENRIETTE

ARMANDE	Qed nara mhabbet ommna tiddi ghalik , U l-ghazla taghha qatt ma setghet sabitlek ragel daqshekk denju
HENRIETTE	Jekk l-ghazla hija daqshekk tajba, ghax ma tiehdux int?
ARMANDE	Huwa lilek, mhux lili, li giet offruta idu.
HENRIETTE	Incedihulek kollu, bhala ohti l-kbira
ARMANDE	Kieku r-rabta bhalek, kienet tappellali, kont naccetta l-offerta tieghek b'entuzjazmu kbir
HENRIETTE	Kieku kelli, bhalek, il-filosofiji f'rasi, kont insiblu parti ohra ferm iktar tixraqlu

ARMANDE	Safrattant, anke jekk il-gosti taghna huma ferm differenti, irridu nobdu, ja oht, lill-genituri taghna; omm ghandha fuqna poter assolut u m'inti ser tasal imkien bir-rezistenza

IT-TIELET ATT

IS-SITT XENA

CHRYSALE, ARISTE, CLITANDRE, ARMANDE, HENRIETTE

CHRYSALE	*(lil Henriette, hu u jipprezentalha lil Clitandre)* Ejja, ja binti, hemm bzonn timxi mal-pjan tieghi ghalik. Inza' dawn l-ingwanti. Miss id dan il-monsieur, u mil-lum 'il quddiem ikkunsidrah bhala parti minn ruhek ... ragel ta' min verament nixtieqek tkun il-mara.
ARMANDE	Sa fejn qed nara jien, ja oht, il-gibdiet tieghek huma verament kbar.
HENRIETTE	Hemm bzonn nobdu, ja oht, il-genituri taghna; Missier ghandu fuqna poter assolut.
ARMANDE	L-omm min-naha taghha wkoll ghandha l-ubbidjenza taghna
CHRYSALE	Xi trid tghid b'hekk?
ARMANDE	Irrid nghid li wisq nibza' Li f'dil-bicca int u ommi ma qbiltux U huwa ragel iehor li ...
CHRYSALE	Iskot, ja pacpaca. Mur iffilosofizza kemm trid maghha! U tindahalx fl-affarijiet tieghi! Ghidilha dwar ix-xewqat tieghi u kun certa wkoll li twiddibha Biex ma ttellaghhomlix! Itlaq, ghaggel!

ARISTE	Tajjeb hafna : int veru taghmel l-ghegubijiet!
CLITANDRE	X'kommossjoni! X'ferh! Ah! Kemm hi helwa xortija!
CHRYSALE	*(lil Clitandre)* Isa, aqbdilha idha u ghaddi minn quddiemna *(lil Ariste)* Akkumpanjaha lejn kamritha. Ah! Xi hlew ta' namur! Araw qalbi thabbat malli tara dil-hlewwa kollha Dan ser jerga' jqajjem fija t-tfulija tal-imghoddi, U niftakar fl-imhabbiet ta' meta kont izghar.

IR-RABA' ATT

L-EWWEL XENA

ARMANDE, PHILAMINTE

ARMANDE	Iva, xejn ma caqlaq l-ispirtu instabbli taghha Tghidx kemm obdiet lil missierha bil-qalb Qalbha, kif infethet, bilkemm Stenniet sakemm tircievi l-ordni alavolja quddiemi U dehret li qed issegwi inqas ix-xewqat tal-missier Milli taffettwa u tiffronta l-ordnijiet ta' omm
PHILAMINTE	Issa nuriha jien ta' min minna t-tnejn ghandha tobdi l-ordnijiet Id-drittijiet tar-raguni jeghlbu x-xewqat kollha taghha U min ghandu jikkmanda, jekk hux ommha jew missierha, jekk hux l-ispirtu jew il-gisem, il-forma jew il-materja
ARMANDE	Seta' almenu ghamillek ghallinqas kumpliment U dan il-monsieur zghazagh b'komportament stramb Li jixtieq minkejja kollox isir hatnek
PHILAMINTE	Ghadu ma jafx s'issa dak li ghandha tixtieq qalbu. Kont hsibtu tajjeb, u li kieku jien approvajt imhabbitkom

	Imma, f'dawn ic-cirkustanzi digà m'ghogobnix Jaf li, ghall-Grazzja t'Alla, jien minix ser ninfixel nikteb, u qatt ma talabni naqralu xi haga.

IR-RABA' ATT

IT-TIENI XENA

CLITANDRE (Jidhol bil-mod u jevita li jarawh), ARMANDE, PHILAMINTE

ARMANDE	Jien kieku ma noqghodx ninkwieta, kieku kont int, Li ta' Henriette r-ragel qatt ma jista' jkun. Kieku veru jiddispjacini li kieku kelli nidher Li 'l hemm fuq jien nitkellem bhala xi tifla nteressata Kieku nitlaq minn idejja d-destin li jidher li qed joffrili Jitfa' fil-qiegh ta' qalbi xi sigriet bla sens. Kontra daqqiet bhal dawn il-qalb ittella' iktar swar Msejsa minn ghajnuna soda tal-filosofija U permezz taghha wiehed jitpogga 'l fuq minn kollox. Imma li jitrattak hekk, ikun veru wasslek fl-ahhar. Ikun biss unur tieghek li tirrifjuta x-xewqat tieghi, u wara kollox mhux ragel li ghadnu joghgbok. Qatt ma ghaddieli rasi, meta konna nitkellmu flimkien, li kellu fil-qiegh ta' qalbu stima lejk.
PHILAMINTE	Ja bicca ta' cuc!
ARMANDE	Hu x'inhu l-hoss li l-glorja tieghek taghmel, Minn dejjem sabiex jilqghek deher qisu tas-silg.
PHILAMINTE	Ja viljakk!
ARMANDE	U ghal ghoxrin darba, bhala kitbiet godda, Jien qrajtlu versi minn tieghek li ma nizlulux.
PHILAMINTE	Impertinenti!

ARMANDE	Kemm-il darba kwazi argumentajna U ghadek ma tafx x'tip ta' bassezzi jista' jaqa' ...
CLITANDRE	U! Tghaggibhiex! Il-hniena sapjenza t'Alla! Aghmlu naqra karità, Madame, ftit jew wisq ta' rispett. X'qatt ghamiltlek hazin jien? U liem'hi l-offiza tieghi Li tarma lilek innifsek kontriha b'din il-heffa kollha? Li tixtieq tant li tkissirni u li tiehu tant hsieb Li ggieghlni ninbaghad ma' nies li tant ghandi bzonn? Tkellem, ghid, minn fejn gejja din l-herra tal-biza'? Nippreferi kieku l-Madame tagixxi ta' mhallfa imparzjali
ARMANDE	Kieku kelli l-herra li qed takkuzani biha Kieku kont issib bizzejjed ragunijiet biex niggustifikaha Kont tkun wisq denju u l-ewwel fjammi Jistabilixxu ruhhom tant sagri fuq ir-ruh Li minhabba fihom jaghmel sens titlef fortuna u tirrinuncja ghall-jum Iktar milli tinharaq gon-nirien ta' mhabba ohra. Il-passagg bejn qalb u ohra m'hemm l-ebda terrur ihaqqaqha mieghu U l-qlub kollha infidili huma mostru tal-morali.
CLITANDRE	Qieghda ssejjah, Madame, infedeltà Dak li minn ruhek ordnali l-krudeltà? Jien m'ghamilt xejn hlief li nobdi il-ligijiet li hi mponietli, U jekk qed noffendik, hi biss hi li qed tikkawza da' kollu. Is-sbuhija tieghek kienu fil-bidu ippossedewli qalbi kollha. Baqghet tixghel ghal sentejn bl-istess intensità, ma kenitx hlief interess mill-qrib, doveri, rispett, servizz, li minnhom int ghamilt sagrificcji tal-imhabba. Il-hgejjeg kollha tieghi, l-interessi kollha, ma wasslu ghal xejn fuqek; Jien insibek il-kontra ghax-xewqat l-iktar docli tieghi, dak li int tajt bis-sieq , ser noffrih lil haddiehor. Hares : ta' min hu t-tort Madame, taghkom jew tieghi? Qalbi ghazlet li tbiddel imhabbitha wahedha jew inti stess gieghheltha taghmel hekk? Jien qed nitilqek jew int li qed tkeccini?
ARMANDE	Int qed issejjah, monsieur, li huwa kuntrarju ghax-xewqat tieghek Li tnehhilhom dak li ghandhom vulgari U tirriducihom ghal dil-purità Minn liema mhabba perfetta tikonsisti s-sbuhija?

	Int m'intix kapaci thalli hsibijiet ghalija Hlief ghal atti tas-sensi cari u distakkati? U int ma dduqx f'dawn il-gibdiet ferm helwin Din l-ghaqda tal-qlub fejn il-gisem m'ghandux x'jaqsam? Int ma tafx hlief thobb b'imhabba primittiva; hlief bl-armar kollu tal-irbit tal-gisem; u biex taghlef in-nirien li tqanqlu gewwa fik, hemm bzonn zwieg, u dak kollu li jigi warajh. Oh! X'imhabba stramba! U jalla qlub tajba Huma ferm 'il boghod li jinharqu minn dawn il-hgejjeg terrestri! Is-sensi m'ghandhomx x'jaqsmu ma' din l-intensità kollha, u dan in-nar sabih ma jridx izewweg hlief il-qlub; bhala hwejjeg mhux misthoqqha jhalli barra l-kumplament. Huwa nar pur u car bhan-nar tas-swemmiet; Hadd ma jilghab mieghu hlief tqanzih onest U ma jitmejjel qatt lejn ix-xewqat mahmuga. Xejn imtappan ma jithallat mal-ghanijiet li qed jigu proposti. Wiehed ihobb biex ihobb, u mhux ghal affarijiet ohra. Mhux hlief lejn l-ispirtu li jmorru l-emozzjonijiet kollha U wiehed ma jiftakar fl-ebda moment li huwa gisem.
CLITANDRE	Ghalija, b'xorti hazina, jiena ninduna madame, li jien ma noghgbokx, gisem daqs ruh, inhoss li t-tnejn li huma huma wisq marbutin flimkien biex inhallih barra, li nifridhom, m'ghandix l-arti, is-smewwiet infushom cahhduni minn dil-filosofija, u ruhi u gismi ma jafux hlief jimxu flimkien. M'hemm xejn isbah, kif ghedt sewwa int, Li dawn ix-xewqat impuri li ma jmorrux lejn l-ispirtu, dat-twahhid tal-qlub, u dawn id-docli hsibijiet, Mill-attività tas-sensi jinqalghu, imma mhabbiet bhal dawn ghalija huma wisq immaterjali: jien naqra mondan, kif akkuzajtni int; jien inhobb bija nnifsi kollu, u l-imhabba li ninghata irridha, nammetti, ghall-persuna tieghi kollha. Mhix il-materja ghal kastigi kbar U minghajr ma naghti tort lis-sentimenti elevati tieghek, nista' nara li kullimkien mad-dinja wiehed jimxi b'sahha mal-metodu tieghi u li z-zwieg huwa moda mhux hazin jghaddi ghal rabta helu u onest bizzejjed talli xtaqt insir zewgek, minghajr il-helsien ta' tali hsibijiet, kelli bilfors naghti lok li noffendik.

ARMANDE	Eh bien! Monsieur! Eh bien! Minn mindu, minghajr ma smajtni, is-sentimenti brutali tieghek iridu jissodisfaw ruhhom, minn mindu baxxejt lilek innifsek ghal fedeltajiet daqshekk vjolenti, hemm bzonn ghoqdiet tal-laham, ktajjen tal-gisem, jekk ommi hekk trid, jien iddecidejt dwar l-ispirtu tieghi li naghtik il-permess ta' dak li tixtieq taghmel.
CLITANDRE	M'hemmx iktar zmien, Madame : haddiehor hadlek postok; U sabiex nerga' lura b'dal-mod ikolli hemm emozzjonijiet hziena. Li nitratta hazin lil min offrieli farag u nwegga' lit-tajjeb Fejn sibt il-kenn mill-krudeltajiet tieghek kollha.
PHILAMINTE	Imma wara kollox, ghodd, monsieur, fuq il-fehma tieghi, Meta wighedt dan iz-zwieg? U, fl-iktar hsibijiet stravaganti tieghi, taf li, jekk joghgbok, Ghal Henriette ghandi ragel iehor lest?
CLITANDRE	Eh! Madame, ara l-ghazla tieghek, nitolbok; Ikxifni, jekk joghgbok, mill-inqas ghad-dizunur U titfaghlix fuqi d-destin xejn dinjituz Li taghmilni r-rivali ta' monsieur Trisottin L-imhabba tal-ispirti elevati, li ghandkom qieghda kontrija, ma setghet qatt issibli kontrija avversarju inqas nobbli. Huwa jirraprezenta, flimkien ma' hafna, dak li l-gosti koroh tas-seklu poggew fuq quddiem, imma Monsieur Trisottin ma rnexxielu jidhaq b'hadd, u kulhadd jaf jizen il-kitbiet li jaghtina. 'il barra minn din id-dar, kulhadd jafu b'ta' li hu, u dak li dejjem issorprendieni, kien li narakom tgholli sas-sema stejjer twal li kieku intom stess ma tghidux li huma taghkom li kieku ktibtuhom intom stess.
PHILAMINTE	Jekk inti tahseb dwaru differenti minna, dan ghaliex ahna narawh minn ghajnejn differenti minnek.

IR-RABA' ATT

IT-TIELET XENA

TRISOTTIN, ARMANDE, PHILAMINTE, CLITANDRE

TRISOTTIN	Gejt naghtikom ahbar importanti. Mentri konna reqdin madame, hlisnieha bi zbrixx : Stilla vicin taghna ghaddiet ferm minn hdejna U waqghet dritt ghal goc-cirku taghna; U li kieku fi triqitha laqtet lid-dinja taghna Kienet titfarrak bicciet daqslikieku tazza.
PHILAMINTE	Ha nhalluha paroli bhal dawn ghal darb'ohra Il-Monsieur mhux se jaqbad tarf ta' x'qed tghid Jiftahar bil-fatt li jhaddan tant injoranza, u li jobghod l-ewwel u qabel kollox l-ispirtu u x-xjenzi.
CLITANDRE	Din il-verità jisthoqqilha titrattab xi naqra Ha nispjega lili nnifsi, madame; nobghod biss ix-xjenza u l-filosofija li jmermru n-nies. Huma affarijiet li fihom infushom huma sbieh u tajbin; Imma, li kieku kelli naghzel, nippreferi nkun fost l-injoranti Milli naghmilha tal-bravu fost certi nies.
TRISOTTIN	Ghalija, ma nistax nara min-naha tieghi, x'tip ta' effett wiehed qed jissupponi, li x-xjenza b'xi mod tista' tohnoq xi haga.
CLITANDRE	U s-sentiment tieghi ma jarax ghalxiex hemm lokha Ix-xjenza kapaci tipproduci mgienen ta' veru.
TRISSOTIN	Il-paradoss huwa kbir.
CLITANDRE	Minghajr ma nithabat hafna, Il-prova ta' dan nahseb li ferm facli li nsibha. Jekk forsi ma nistax nahseb ezatt ghal-liema raguni imma mbaghad ninsab iktar minn cert li fi kwalunkwe kaz, l-ezempji popolari ma jonqsux zgur.
TRISOTTIN	Ahjar issemmi milli toqghod tippretendi li l-konkluzjonijiet isibhomlok

	haddiehor!
CLITANDRE	M’ghandix ghalfejn immur ‘il boghod biex insibhom.
TRISOTTIN	Nghid ghalija, jien minix qed narahom dawn l-ezempji maghrufa.
CLITANDRE	Jien qed narahom tant sewwa li ghammxuli ghajnejja.
TRISOTTIN	S’issa dejjem emmint li kienet l-injoranza li ghamlet il-bhahan u mhux ix-xjenza.
CLITANDRE	Mela gharralek bl-ikrah u hudni b’garanzija Li bahnan tal-iskola huwa hafna iktar bahnan mill-bahnan injorant.
TRISOTTIN	Is-sens kommun imur kontra dak li temmen fih int, Billi injorant u bahnan ifissru l-istess haga.
CLITANDRE	Kieku kellna noqghodu nargumentaw fuq kif jintuzaw il-kliem, Iktar ghandhom x’jaqsmu flimkien il-pedantiku u l-bahnan.
TRISOTTIN	Il-genn f’wiehed minnhom jidher car.
CLITANDRE	U l-istudju fl-iehor ikompli jhawwad il-borma.
TRISOTTIN	L-gherf wahdu jiehu hsieb il-mertu emminenti tieghu.
CLITANDRE	U l-gherf f’idejn cuc jaghmlu impertinenti
TRISOTTIN	Jidher li ghalik l-injoranza toffri gibdiet kbar, ghaliex favur taghha qed tiggieled bil-bosta!
CLITANDRE	Jekk lili l-injoranza tappellali bil-bosta, dan wara li taht ghajnejja rajt certu ghorrief.

TRISOTTIN	Dawk l-ghorrief, jaf, li kieku ssir tafhom, Ikunu fil-fatt nies li ferm jixraqilhom distinzjoni
CLITANDRE	Iva, jekk wiehed ikollu x'jaqsam ma' dawn ic-certi ghorrief, Imma wiehed ma jhossux f'postu ma dawn ic-certi ghorrief
PHILAMINTE	*(lil Clitandre)* Jidhirli, monsieur …
CLITANDRE	Eh, madame! Naqra grazzja! Il-monsieur huwa b'sahhtu bizzejjed biex ma jigix bzonn l-ghajnuna: Ilha li qabzitli ma' infami goff bhal dan, U jekk issa qed niddefendi lili nnifsi, mhu ghall-ebda raguni hlief li gbajt inzomm go fija.
ARMANDE	Imma l-qilla tal-offiza ta' kull rimarka tieghek li permezz taghha int ...
CLITANDRE	Ohra sa tissekondah, ha nerhi minn idejja!
PHILAMENTE	Taqtighat bhal dawn waqt tahditiet bhal dawn jistghu jigu tollerati Sakemm wiehed ma jattakkax il-persuna.
CLITANDRE	Eh! Mon Dieu, dan kollu m'ghandu ghalxiex joffendi lil hadd. Jaf jifhem cajta daqs kull ragel Franciz iehor U kritika ohra wkoll gieli qarsitu Minghajr ma l-fama tieghu qatt giet mittiefsa.
TRISOTTIN	Minix qed ninhasad b'dak li qed inlaqqat Li nara l-monsieur jiddefendi t-tezi li jhaddan Huwa klijent regulari tal-Qorti, dan kulhadd jafu, U l-Qorti, kif jaf kulhadd, ma jmurx ghall-ispirtu Pjuttost ghandu interess jigbed lejn l-injoranza, U mhux hlief korteggjan li qed jiddefendiha.
CLITANDRE	Ghandek naqra lanzit mhux hazin ghall-dil-povra klikka tal-Qorti U x-xorti l-hazina hi kbira, specjalment meta wiehed jara li kuljum, intom, l-ohrajn, il-klikka ghorrief, tbarqnu kontriha.

	Li kull meta jkollkom il-buri taqbdu maghha, U dwar il-gosti kollha li thaddan taghmlulha panigierku, U dejjem twahhlu fiha meta jmurrilkom zmerc. Ippermettili nghidlek, monsieur Trisottin, Bir-rispett kollu li ismek jista' jispira fija, Li tkunu ghamiltu pjacir kbir lilkom infuskom, int u shabek, jekk titkellmu dwar il-Qorti b'ton naqra iktar helu, u tehduh naqra iktar bis-sewwa, wara kollox, mhux daqshekk bestjali daqskemm, intom, ta' ghorrief li intom, wahhaltuha f'raskom li hu. Li xorta wahda ghandu certu sens kommun u jaf titkellem dwar kollox, tant li meta wiehed jidhol fih jista' wkoll ikun ta' certu klassi, u li l-ispirtu tal-dinja wkoll jiswa daqs, minghajr wiehed ma jonfhu zzejjed, l-gherf kollu ma jinftiehemx tal-pedanterija.
TRISOTTIN	Tal-gosti sbieh tieghek, monsieur, qed naraw l-effetti.
CLITANDRE	X'qed tara, monsieur, li hu daqshekk hazin?
TRISOTTIN	Dak li qed nara, monsieur, huwa li hu propju minhabba x-xjenza li Rasius u Baldus ghamlu gieh lil Franza, U li l-mertu kollu taghhom, maghruf minn kulhadd u fil-berah, ma jappellax ghall-ghajnejn u d-doni kollha ta' dawk ta' gol-Qorti
CLITANDRE	Naghder ir-rimors tieghek, monsieur, u li f'gieh il-modestja, ma tridx tpoggi lilek innifsek, monsieur, fuq naha jew fuq ohra ; U biex ma npoggikx jien f'sitwazzjoni imbarazzanti X'ghamlu ghall-istat, l-eroj tant kapaci tieghek? X'servizzi qed joffru il-kitbiet taghhom ghalina? Hlief li jakkuzaw lil dawk tal-Qorti b'ingustizzja orribbli U jgergru ma' kullimkien li f'gieh l-ismijiet nobbli taghhom Il-pjazza toqghod lura milli tferra il-favuri tat-talenti taghhom? L-gherf taghhom ghal Franza huwa bil-wisq necessarju! U l-kotba li ghamlu gew milqugha wkoll minnha! Imma jidher wisq mizerabbli, fil-mohh ckejken taghhom, li biex jibqghu jisemmghu u jintrabtu fis-sod, hemm arahom fl-istat nies importanti, li bil-pinna taghhom ifasslu d-destin tal-kuruna, u mal-inqas hoss tal-produzzjonijiet taghhom, jaraw li f'darhom jinbarmu l-pensjonijiet li l-univers iffissa ghajnejh fuqhom, u li mal-erbat irjieh kollha il-glorja taghhom titferra,

	u li fix-xjenzi huma bhala genji msemmija, u biex ikun jafu dak li jghidu l-ohrajn fuqhom jintqal quddiemhom u li ghal tletin sena kellhom ghajnejhom u widnejhom, u li impjegaw disgha jew ghaxart elef lejla, biex iharbxu tentufa grieg jew latin, u taqqlu l-ispirtu b'madmad tenebru u kkumplikat, bic-cucati antiki kollha li sabu fil-kotba, nies li l-istess gherf taghhom jidhru li donnhom qatt ma jridu jitilquh minn idejhom, sinjuri, f'kull sens tal-kelma, fejn ghandu x'jaqsam iz-zekzik mhux f'postu, imma mbaghad m'huma kapaci ghalxejn, bla ebda sens komun, u mfawra b'ridikulagni u inkonvenjenza, tant li jhammru ma' kullimkien wicc l-ispirtu u x-xjenza.
PHILAMINTE	Il-qilla tieghek tahraq bil-kbir, u dan l-agir Tan-natura jixhed lejn fejn miexja qalbek ; Huwa isem ir-rivali li jitturmentalek hekk lil ruhek.

IR-RABA' ATT

IR-RABA' XENA

JULIEN,TRISOTTIN, ARMANDE, PHILAMINTE, CLITANDRE

JULIEN	L-gharef li milux gie jzurek U li jien ghandi l-unur li nkun il-valet tieghek Madame, iheggek taqra dan il-biljett.
PHILAMINTE	Sinjal li importanti la jrid li naqrah, Tghallem, habib tieghi, li mhux floku, li tidhol f'nofs diskursata, u li ghan-nies tal-post hemm bzonn tirreferi, sabiex tintroduci ruhek bhala valet li jaf xoghlu.
JULIEN	Niehu nota ta' dan kollu, Madame, gol-ktieb tieghi.
PHILAMINTE *(taqra)*	Trisottin ftahar, Madame, li se jizzewweg lil bintek. Naghtik parir li l-filosofija tieghu mhix qed tara hlief ir-rikkezza tieghek u li taghmel ferm sewwa jekk ma tikkonkludix zwieg bhal dan imqar qabel ma tara

	l-poema li ktibt kontra tieghu. Filwaqt li nistenna nitnebbah din il-pittura, fejn jien ser inpingihulek bil-kuluri vera kollha tieghu, ser nibghatlek lill-Orazju, Virgilju, Terenzju u Katullu fejn int tista' tara mmarkat fil-genb il-partijiet kollha li hu seraq minnhom.
PHILAMINTE *(tkompli)*	Hemm ara, dwar din ir-rabta li jiena hlift, Mertu attakkat minn bost'ghedewwa U din ir-rabja kollha llum iggieghelni Naghmel xi haga li zgur tumilja lil dawk li jobghoduna Li ggieghelu jhoss li l-isforz li ghamel Li dak li hu ipprova jfixkel ikun iktar gieghel isir. *(Lil Julien)* Irrapporta dan kollu sa siegha lil sidek, u ghidlu li biex nurih kemm tajt kas tal-pariri nobbli tieghu, u tant kemm nemmen li huwa denju nsegwih, *(Turih lil Trisottin)* Sa mil-lejla stess lil dal-monsieur se nzewweg lil binti. *(lil Clitandre)* Int, monsieur, bhala habib tal-familja kollha, Ghall-iffirmar tal-kuntratt taghhom tista' tassisti, U sabiex taghmel dan qed nistiednek personalment. Armande, hu hsieb li tibghat ghan-nutar U li tmur tghid lil ohtok bl-affari kollha.
ARMANDE	Li nghidu 'l ohti, m'hemmx ghalfejn, Il-monsieur innifsu jista' jiehu hsieb bicca xoghol bhal din, li jmur bilgri jaghtiha bxara bhal din u li jara kif il-qalb ribelluza li ghandha tferraghha malli ssir taf.
PHILAMINTE	Issa naraw minn ghandu fuqha l-ikbar jedd, U jekk inix kapaci ngieghelha taghmel dak li ghandha taghmel. *(titlaq 'il barra)*
ARMANDE	Jiddispjacini hafna, monsieur, nara li ghall-intenzjonijiet tieghek l-affarijiet mhumiex daqstant favorevoli
CLITANDRE	Irrid nahdem fuqhom, Madame, b'hegga liema bhalha, Sabiex ma nhallix rimors bhal dan isehh go qalbi.
ARMANDE	Wisq nibza' li l-isforzi tieghek mhumiex ser jaghmlu xi differenza kbira.

CLITANDRE	Forsi ser tara l-biza' tieghek dizappuntata.
ARMANDE	Jien ukoll hekk nixtieqlek
CLITANDRE	Jien perswaz ukoll li fuq l-appogg tieghek nista' noqghod
ARMANDE	Iva, jien ser nghinek kemm nista'.
CLITANDRE	U favur bhal dan zgur li nibqa' nafulek.

IR-RABA' ATT

Il-HAMES XENA

CHRYSALE, ARISTE, HENRIETTE, CLITANDRE

CLITANDRE	Minghajr l-ghajnuna tieghek, monsieur, ma tantx ikolli cans Madame, il-mara tieghek, qatghetli jiesi, u qalbha deciza li trid lil Trisottin bhala hatanha.
CHRYSALE	Imma x'imnieghel dahlilha go rasha? X'imniefah taralu 'l dan monsieur Trisottin?
ARISTE	U dan kollu biex tiddandan li jqabbel bil-latin Ghalhekk qalibhielu lil ta' kontrieh
CLITANDRE	Trid izzewwighom mil-lejla
CHRYSALE	Mil-lejla?
CLITANDRE	Mil-lejla.

CHRYSALE	U mil-lejla jien irrid, Biex nuriha kemm taghmel arja, jien irrid li mil-lejla tizzewgu intom bejniethom
CLITANDRE	Biex taghmel il-kuntratt, trid tibghat ghan-nutar.
CHRYSALE	U jien se ngibu ghal dak li suppost jaghmel
CLITANDRE	*(juri lil Henriette)* U l-madame suppost tghidilha ohtha Dwar ma' min ghandha tintrabat qalbha.
CHRYSALE	U jien nordnalha, bil-qawwa kollha, Biex tlesti idha ghal din ir-rabta l-ohra, Ah! Issa nurihom , biex jaghti l-ordnijiet, jekk hemmx min jikkmanda oghla minni f'did-dar. *(Lil Henriette)* Riega' gejjin, hu hsieb li tistenniena. Tlaqna, ghal warajja, ja hija, u inti, ja hatni.
HENRIETTE	*(lil Ariste)* Hélas! Aghmel li jibqa' dejjem kif inhu issa eh!
ARISTE	Ha naghmel minn kollox biex naqdi mhabbitkom.
CLITANDRE	L-ghajnuna kollha li jista' qatt ikollu n-nar ta' mhabbti, l-ikbar xewqat tieghi, hija qalbek, madame.
HENRIETTE	Fejn tidhol qalbi, tista' sserrah qalbek minnha.
CLITANDRE	Ma nistax hlief intir bil-ferh malli inti taccettani.
HENRIETTE	Naraw ghal-liema ghoqod ser ikolli norbotha.
CLITANDRE	Sakemm tkun ghalija, m'inhi ser nibza' minn hadd u minn xejn.

HENRIETTE	Ser nipprova naghmel minn kollox biex l-ohla xewqat taghna jsiru realtà U jekk l-isforzi kollha ma jwasslunix sabiex inkun tieghek Hemm biss refugju wiehed fejn tistrieh ruhna, Li ma thallini nsir tal-ebda bniedem iehor.
CLITANDRE	U li l-gustizzja tas-smewwiet izzomm idejha fuqi f'dan il-jum Sabiex nircievi minghandek din il-prova ta' mhabba.

IL-HAMES ATT

L-EWWEL XENA

HENRIETTE, TRISOTTIN

HENRIETTE	Ezattament huwa dwar iz-zwieg li ommi qed tipprepara Li ridt inkellmek, monsieur, ras imb'ras, u emmint, li minhabba l-inkwiet li qed nara fih id-dar kollha, li nista' nwasslek biex tara r-raguni. Jien naf li b'xewqati inti izzommni bhala kapaci Li nista' nwasslek ghal dota konsiderabbli; imma l-flus, li tant nies jaghmlu tant kjass dwarhom, ghal filosfu veru huma gibda li ma jixirqulux u l-mibeghda lejn il-beni u l-grandezza frivola ma tistax tidher lanqas biss fi kliemek.
TRISOTTIN	Lanqas ma hi dik l-unika haga li tigbidni lejk U dik is-sbuhija li tatrattani, ghajnejk li jinfdu u helwa, huma l-grazzja u l-arja tieghek li huma l-beni, ir-rikkezzi, li qanqlu x-xewqat u t-tenerezzi tieghi ; huma biss minn dawn it-tezori li jien innamrajt.
HENRIETTE	Ninsab ferm imdejna lejn in-nirien nobbli tieghek, din l-imhabba korteggjuza li thawwadni, imma jiddispjacini, monsieur, li ma nistax nirreciproka. Jien nistmak ta' kemm ghandek tkun stmat Imma nsib certu xkiel biex nasal sa ma nhobbok. Qalb, kif taf int, bejn tnejn ma tistax tinqasam, U nhoss li ta' qalbi Clitandre sar is-sid. Li ghandi ghajnejn mqarba biex naghmel l-ghazla ta' zewgi

	Li ghal mitt talent sabih inti stajt ghogobtni; Naf li ghandi tort, imma ma nistax naghmel mod iehor U dak kollu li fuqi jista' jdawwal ir-ragunament Huwa li nhossni hatja ta' din l-ghama kollha.
TRISOTTIN	Id-don ta' idek, li qed tigi mwieghda lili, tghaddi lili dil-qalb li naghtat lil Clitandre, u ghal elf tmellisa helwa ghandi lok nipprezumi fejn nista' nsib l-arti sabiex nibda ninhabb.
HENRIETTE	Le, huma mal-ewwel xewqat taghha li qalbi hija issa marbuta U ma tistax mill-karezzi tieghek, monsieur, tigi mimsusa. Mieghek, liberament, nazzarda nispjega ruhi, u l-gibdiet tieghi m'ghandhom xejn li jista' jixxukkjak. Dawn il-fjammi kbar li huma mhegga gew fija M'humiex, kif wiehed jistenna, rizultat ta' xi mertu, huwa l-kapricc li jilghab il-loghba, u meta joghgobna xi hadd, hafna drabi qajla nkunu nafu ghal-liema raguni ezatt. Li kieku wiehed kien ihobb, monsieur, bl-ghazla u bl-gherf, int kien ikollok qalbi kollha u l-karezzi tieghi kollha, imma huwa ovvju li l-imhabba tahdem mod iehor. Hallini, nitolbok, go l-ghama tieghi, u tinqedix b'tali vjolenza li ghalik wiehed irid jissottometti ruhu ghall-ubbidjenza tieghi. meta wiehed ikun bniedem onest, ma jobbliga lil hadd lejh permezz tal-poter li l-genituri ghandhom fuqna Huwa dizgustanti li wiehed jissagrifika l-istess persuna li jixtieq U wiehed qatt m'ghandu jottjeni qalb jekk mhix tieghu. Iggieghelx lil ommi trid, skont l-ghazla taghha, tezercita fuq ix-xewqat tieghi l-istrettezza tad-drittijiet taghha. Nehhili mhabbtek, u offri lil xi hadd iehor Ir-rispett ta' qalb tant ta valur daqskemm hi tieghek.
TRISOTTIN	Il-mezz ta' kif tali qalb tista' tikkuntentak? Ordnalu r-regoli li jista' jezegwixxi. Li ma jhobbx tghid huwa kapaci? Ghallinqas jekk inti tieqaf, madame, milli tkun adorabbli, u tferrex m'ghajnejk mhabbiet tas-smewwiet?
HENRIETTE	Eh, monsieur, hallina issa minn dal-kliem tqil, tant ghandek minn Iris, minn Philis u minn Amarant gewwa fik, li l-hin kollu fi vrusek tmelles dawk it-tfajliet helwa

	u ghal min inti tahlef tant hgejjeg
TRISOTTIN	Huwa l-ispirtu tieghi li qed jitkellem, mhux qalbi. Huma ma jarawnix hlief denju tal-imhabba daqs poeta, imma jien nhobb dak kollu li hu adorabbli Henriette.
HENRIETTE	U ejja! F'gieh il-bambin monsieur!
TRISOTTIN	Jekk dan joffendik L-offiza tieghi fil-konfront tieghek m'hi qatt ser tieqaf. Din il-hegga li s'issa m'ghaddietx minn taht ghajnejk Qieghda tikkonsagralek weghdi bla tmiem, u mentri s-sbuhija tieghek tikkundanna l-isforzi tieghi ma nista' naghmel xejn hlief nirrifjuta l-ghajnuna ta' omm li tixtieq tinkuruna fjamma tant nobbli u ladarba jien nottjeni oggett tant helu ladarba inti tkun tieghi, ma jaghmel l-ebda differenza kif wasalt ghalik.
HENRIETTE	Imma taf li qed tirriskja ftit iktar milli tahseb Li tixtieq tasal ghal qalb permezz ta' vjolenza Li mhux bilfors tirnexxi, sabiex nghidu l-verità , u tizzewweg tifla minkejja dak li hi verament tixtieq, u li hi tista' tmur, filwaqt li taraha tigi mgieghla, timtela b'sentimenti kuntrarji li kull ragel jrid jibza' minnhom?
TRISOTTIN	Tali diskors m'ghandu xejn ghalxiex jikkonfondini : ghal kull ma jinqala' l-gharef huwa lest imdewwi minn raguni ta' dghufijiet vulgari, jimrah 'il fuq minn dat-tip t'affarijiet, u m'ghandu l-ebda intenzjoni li jhossu skomdu minn dak li ma jiddependix minnu.
HENRIETTE	Fil-verità, monsieur, jien ghandi certa ammirazzjoni lejk. Ma kontx nemmen li l-filosofija Kienet, ghalkemm daqshekk sabiha, iggieghel lin-nies b'dal-mod, jissottomettu ruhhom ghal tali perikli kostanti dir-ruh maghluqa li taghmlek tant partikulari verament timmerita li xi haga jaghtiha okazzjoni sabiex verament turi ruhha jisthoqqilha li ssib lil xi hadd b'imhabba

	l-attenzjoni kontinwa li verament tohrogha ghad-dawl u hekk kif, sabiex inkun ghedt il-verità, ma azzardajtx nemmen lili nnifsi, li jisthoqqilha l-musketterija kollha tal-glorja taghha, Inhalliha ghal xi hadd iehor u nahliflek bejnietna Li nirrinuncja ghall-okazzjoni sabiha li narak zewgi.
TRISOTTIN	Issa naraw dalwaqt kif ser tmur il-bicca Ara diga' ngab in-nutar.

IL-HAMES ATT

IT-TIENI XENA

CHRYSALE, CLITANDRE, MARTINE, HENRIETTE

CHRYSALE	Ah! Ja binti, kemm isserrahli mohhok narak. Ejja, ejja 'l hawn halli taghmel id-dmirijiet tieghek U tisottometti ruhek ghar-rieda ta' missierek. Irrid, irrid nghallem kif tghix lil ommok ; U biex iktar nisfidawha, ara, kontra dak li qalet hi, Martine li jien gibt u li ergajt ingaggajt
HENRIETTE	L-ghazliet tieghek verament jisthoqqilhom fohrija Hu hsieb li din il-burdata ma tghaddix ja missier. Zomm sod ma' dak li trid li jsehh int U la thallix li l-qalb tajba tieghek tigi sedotta La terhix u kun zgur li ma tghaddix t'ommi minflok tieghek.
CHRYSALE	X'inhu? Mintix qed tahsibni xi artab lili hux?
HENRIETTE	Lanqas biss ghandek tohlomha!
CHRYSALE	Bir-rispett kollu, m'intix qed tahsibni xi mitruh hux?
HENRIETTE	Le u zgur li m'ghadtx hekk!

CHRYSALE	Ma temminx li jien nista' nkun bi premura soda daqs l-iktar ragel ragonevoli?
HENRIETTE	Le, missier.
CHRYSALE	Ghalli jista' jkun ma nidhirx li ghax dhalt naqra fiz-zmien minix kapaci mmexxi dari stess hux?
HENRIETTE	Ghall-kuntrarju!
CHRYSALE	U li tant ghandi spirtu dghajjef li nhalli 'l marti tmexxini minn imniehri?
HENRIETTE	U zgur li le, missier!
CHRYSALE	Ouais! (*tinqara "We!")* X'qed jigri allura? Qed niehu daqsxejn ghalija qed li sahansitra tkellimni hekk.
HENRIETTE	Jekk hsadtek, ma kelli l-ebda hsieb naghmel hekk.
CHRYSALE	Ir-rieda tieghi hawn gew ghandha tkun ezegwita sal-inqas naqra!
HENRIETTE	Hekk hu, missier.
CHRYSALE	Hadd, ghajr jien, f'din id-dar m'ghandu jikkmanda.
HENRIETTE	Veru, ghandek ragun!
CHRYSALE	Jien inzomm post bhala l-kap tal-familja.
HENRIETTE	Hekk hu!

CHRYSALE	Ghandi nkun jien li nehles minn binti.
HENRIETTE	Eh! Oui! (*tinqara "wi")*
CHRYSALE	Is-sema stess jaghtini kull dritt fuqek!
HENRIETTE	Min jista' qatt jichdu dan?
CHRYSALE	U, biex taghzel lil zewgek, Ser nurik sew li huwa minn missierek ghandek tobdi, mhux minn ommok!
HENRIETTE	Hélas! Hemmhekk qed tgholli l-ikbar xewqa li jista' jkolli! Li tkun int li tigi obdut, dak kull ma rrid!
CHRYSALE	Issa naraw jekk marti hix ser tirribella kontra dak li nixtieq jien
HENRIETTE	Hemm araha, gejja 'l haw' bin-nutar
CHRYSALE	Aqblu mieghi kollha kemm intom.
MARTINE	Halli f'idi, ghandi ghalxiex naghtik daqqa t'id, jekk ikun hemm bzonn.

IL-HAMES ATT

IT-TIELET XENA

PHILAMINTE, BELISE, ARMANDE, TRISOTTIN, IN-NUTAR, CHRYSALE, MARTINE, HENRIETTE, CLITANDRE

PHILAMINTE	*(lin-Nutar)* M'hu ser jirnexxilek qatt tbiddel il-kliem selvagg tieghek U taghmlilna kuntratt fi kliem sabih?

IN-NUTAR	L-istil taghna huwa dejjem tajjeb, u rrid inkun veru qed nitlef, Madame, biex inbiddel kelma wahda.
BELISE	Ah! X'hamallagni f'nofs Franza! Imma ghallinqas, monsieur, a favor tax-xjenza, Aghmel illi flok l-armi, il-kotba u frank, li nistghu nesprimu d-dota f'mini u talenti, l-eqdem flejjes tal-Griegi, u d-dati fi kliem l-ghorrief Rumani.
IN-NUTAR	Jien? Li kieku kelli naqta'x-xewqa tieghek, Madame, min jaf kemm isaffruli shabi l-ohra
PHILAMINTE	Ghal dan il-barbarizmu ahna ghandna certu mibeghda. Isa, monsieur, hu l-mejda ha nibdew niktbu. *(waqt li tinduna b'Martine)* Ah! Ah! Dix-xifajk ghandha l-wicc terga' tidher quddiemna? U ghaliex, allura, jekk joghgbok, ergajtu gibtuha 'l hawn?
CHRYSALE	Mela le! Bi pjacir nghidlek ghaliex regghet giet 'l hawn. Imma ghalissa ghandna affarijiet ohra x'nikkonkludu.
IN-NUTAR	Nipprocedu? Min hi allura l-gharusa futura?
PHILAMINTE	Dik li ser inzewweg hija z-zghira.
IN-NUTAR	Tajjeb.
CHRYSALE	Hekk hu. Hemm hi, monsieur. Jisimha Henriette.
IN-NUTAR	Tajjeb hafna. U l-gharus futur?
PHILAMINTE	*(turi lil Trisottin)* Ir-ragel li ser naghtiha jien huwa dal-monsieur.
CHRYSALE	*(juri lil Clitandre)* U dak, li jien, personalment qed nirrikjedi li tizzewweg huwa dal-

	monsieur.
IN-NUTAR	Zewgt irgiel! Jigu zzejjed ghal-ligi!
PHILAMINTE	Fejn ser tieqaf? Nizzel, nizzel, monsieur, Trisottin bhala hatni.
CHRYSALE	Bhala hatni nizzel, nizzel, monsieur, Clitandre.
IN-NUTAR	Ahjar taqblu bejnietkom mela, u meta tiddeciedu sewwa, araw min ser taqblu li ser ikun l-gharus futur.
PHILAMINTE	Imxi, imxi monsieur, mal-ghazla tieghi.
CHRYSALE	Aghmel, aghmel, monsieur, l-affarijiet li ghandi go rasi jien.
IN-NUTAR	Ghiduli, mela, fuq min mit-tnejn ser noqghod.
PHILAMINTE	*(lil Chrysale)* X'jigifieri, inti ser tmur kontra l-affarijiet li rrid jien?
CHRYSALE	Ma niflahx nara lil binti tizzewweg Lil xi hadd li kulma hu wara r-rikkezzi tal-familja.
PHILAMINTE	*(turi 'l Trisottin)* Verament! Hekk tahseb? Li huwa ghall-beni tieghek li wiehed qed johlom hawnhekk, Tahseb li bniedem gharef jisthoqqlu jhabbat rasu dwar gidek?
CHRYSALE	Wara kollox, bhala zewgha jien ghazilt lil Clitandre.
PHILAMINTE	*(turi 'l Trisottin)* U jien, bhala zewgha, hawn hu lil min irrid, u tieghi ser tghaddi, m'hemm x'wiehed jiddiskuti.
CHRYSALE	Ouais! Tantx taghmilha bhala fatta!

MARTINE	Mhix xi haga tan-nisa li jordnaw, u jien li kien ghalija, ghandna ncedu dejjem ghal dak li jghidu l-irgiel.
CHRYSALE	Hekk hu, sewwa qed tghid!
MARTINE	Jekk it-tkeccija tieghi kienet certa ghal elf darba aktar hija certa li it-tigiega m'ghandha qatt tqaqi quddiem is-serduq!
CHRYSALE	Proset! Vera poggejtha tajba!
MARTINE	U nistghu naraw li jista' biss idahhak in-nies bih Meta martu f'daru stess tilbislu l-qalziet imxammar!
CHRYSALE	Veru!
MARTINE	Kieku kelli ragel, nghidha b'wicci minn quddiem, kieku kont inhalli f'idejh biex jiddeciedi x'inhu l-ahjar. Kieku 'qas biss kont inhobbu kieku kien babbu U li kieku kont noqghod immur kontra r-rieda tieghu b'kapricc Li kieku kont ngholli lehni, kien ikun veru haqqni Li jcapcapli xi tnejn biex inbaxxieh!
CHRYSALE	Veru qed taghmel sens bi kliemek!
MARTINE	Monsieur ghandu ragun Li jrid bhala r-ragel ta' bintu gentlom rispettabbli.
CHRYSALE	Veru
MARTINE	Ghal-liema raguni, zaghzugh u mibni kif inhu, Tichadulha lil Clitandre? U ghaliex, jekk joghgbok, Tballtulha 'gharef' li kulma jaghmel hu jdahhak in-nies bih bla waqfien? Hi ragel trid, mhux 'pedagogue'! U billi ma jafx jitkellem il-grieg u l-latin,

	m'ghandiex x'taghmel bih lil Trisottin.
CHRYSALE	Sewwa. Sewwa hafna.
PHILAMINTE	Tassew jaqbadni l-affan nismaghha ttaqtaq kif trid u bla waqfien.
MARTINE	L-ghorrief m'huma tajbin ghalxejn hlief biex jippriedkaw fuq il-podju, u bhala zewgi, elf darba ghedtha, qatt ma naghzel kieku ragel tal-ispirtu. L-ispirtu u l-gherf m'hemmx lokhom fid-dar; Il-kotba ma jmorrux tajjeb maz-zwieg, u jien irrid, jekk tridu taghtu kasi ghal darba, ragel li m'ghandu l-ebda ktieb hlief lili, li qas jaghraf A minn B, li joghgob lill-madame, u hu tabib biss ghal martu.
PHILAMINTE	*(lil Chrysale)* Dak kollox? Ara qghadt kwieta bizzejjed nisma' 'l interpretu tieghek?
CHRYSALE	Il-verità qalet.
PHILAMINTE	U jien biex naqta' fil-qasir dad-dizgwid kollu, nerga' nirrikjedi illi assolutament irid isehh dak li rrid jien. Henriette u l-monsieur ser jinghaqdu sa minn dan il-mument : la ghedtha, hekk irrid u tergax tirrispondi; u jekk tajt il-kelma tieghek lil Clitandre, offrilu jizzewweg lill-kbira.
CHRYSALE	Kos! B'hekk hemm certu arrangament! Ara! Kieku taghtini l-kunsens?
HENRIETTE	Eh! Missier!
CLITANDRE	Eh! Monsieur!
BELISE	Stajtu ghamiltu proponimenti li kienu joghgbuha iktar, imma ahna stabbilejna speci ta' mhabba

	pura daqs stilla tal-jum Is-sustanza li tahseb naccettawha Imma le naghtu cans lis-sustanzi tal-gisem.

IL-HAMES ATT

IR-RABA' XENA

PHILAMINTE, BELISE, ARMANDE, TRISOTTIN, ARISTE, CHRYSALE, IN-NUTAR, MARTINE, HENRIETTE, CLITANDRE

ARISTE	Jiddispjacini li dhalt waqt celebrazzjoni bhal din Specjalment b'dak li gejt sabiex nghidilkom gewwa dan il-post. Dawn iz-zewg ittri gieghluni nwassal zewgt ibxariet Fejn rajt ghalikom x'affarijiet koroh qed jistennewkom. *(lil Philaminte)* Wahda minnhom ghalik waslitli minghand l-avukat *(lil Chrysale)* L-ohra ghalik waslitli minn Lyon
PHILAMINTE	Xi sfortuna Hemm bzonn tinterrompina – ma stajtx ktibtilna minflok?
ARISTE	Din l-ittra fiha xi haga li tista' taqra int stess
PHILAMINTE *(taqra)*	Madame, tlabt bil-hniena lill-monsieur, huk, sabiex iwassallek din l-ittra, sabiex jghidlek dak li jien stess ma kellix il-kuragg li nghidlek. It-traskuragni kbira li intom turu sabiex tmexxu l-affarijeit taghkom wasslet sabiex is-segretarju tan-nutar tal-magistrat taghkom ma kellimnix, u intom tliftu ghal kollox il-process li suppost irbahtu.
CHRYSALE	*(lil Philaminte)* X'inhu! Tlift il-process tieghek?
PHILAMINTE	Qed taghmel ghageb ghalxejn! Qalbi mhix ser tiddamdam b'daqqa ta' harta bhal din, Hemm arak, idher daqslikieku inti ruh bhall-ohrajn flok tisfida bhali l-mewg tad-destin "Il-ftit li ghad baqghalkom tiehdu hsieb ser jigikom erbghin elf eku, u

	hemm bzonn li din is-somma tigi mhallsa, inkella tigu kkundannati ghall-arrest mill-Qorti." Ikkundannati! Ah! Din kelma tqila u ma tintuzax hlief mal-kriminali!
ARISTE	M'ghandux ragun, fil-verità, hemm ara u ghandek kull dritt ma taqbilx kif pogga l-kliem Messu kiteb li inti mitluba salv arrest mill-Qorti li thallas fl-iqsar zmien possibbli erbghin elf eku u l-ispejjez kollha laterali.
PHILAMINTE	Ejja naraw l-ohra.
CHRYSALE	*(jaqra)* "Monsieur, il-hbiberija soda bejni u bejn huk iggieghlni ninteressa ruhi f'dak kollu li ghandu x'jaqsam mieghek. Naf li inti kont poggejt il-beni tieghek f'idejn Argente u Damon, u jisghoija ninfurmak li t-tnejn li huma fallew." Oh! Alla maghna! F'daqqa wahda nitlef l-assi kollha tieghi!
PHILAMINTE	Ah! X'affarijiet tal-misthija! Fi! Dan kollu m'hu xejn Ghall-ghorrief ma tezisti l-ebda cirkustanza hazina U meta jitilfu kollox, jibqaghlhom lilhom infushom. Ejja ha nkomplu l-affarijiet taghna u insew did-disperazzjoni kollha. *(turi 'l Trisottin)* Il-beni li jirrapprezenta hu huma bizzejjed ghalina, kemm ghalina u kemm ghalih.
TRISOTTIN	Le, Madame, ahjar ma nibqghux nippressaw din il-bicca xoghol. Qed nara li ma' rabta bhal din hadd ma jaqbel U qatt ma kelli l-intenzjoni li nikkontradixxi dawn in-nies kollha.
PHILAMINTE	Domt naqra ma hrigt b'riflessjoni bhal din monsieur! U giet biss ftit wara, monsieur, it-tragedja taghna.
TRISOTTIN	Dir-rezistenza kollha fl-ahhar thallini B'mod illi jkun ahjar ghalija li nirrinuncja ghal dan l-imbarazzament kollu U ma nixtieqx qalb li ma tridnix.

PHILAMINTE	Qed nara, qed nara fik mhux il-glorja tieghek, dak li s'issa rrifjutat li nemmen.
TRISOTTIN	Ara fija dak kollu li joghgbok Ftit jimpurtani kif tista' tehodha Imma minix bniedem li lest isofri fama hazina Rifjuti offensivi li rrid noqghod ghalihom hawnhekk : jixraqli hafna iktar rispett minn hekk u minix lest li nbus l-id ta' min ma jridnix. *(jitlaq 'il barra)*
PHILAMINTE	Kemm deher dlonk li ruhu hija biss mercenarja! U kemm m'hu xejn filosofiku dak li ghadu kif ghamel!
CLITANDRE	Jien ma niftaharx li jien bhalu ; imma wara kollox Jien lest li nintrabat, madame, mad-destin taghkom hu x'inhu, U nazzarda noffrilkom, lili nnifsi, B'dak kollu li x-xorti tista' toffrili.
PHILAMINTE	Ilqattni, monsieur, b'dawn il-hsebijiet generuzi, u nixtieq ninkuruna x-xewqat ta' mhabba tieghek. Iva, jien inzewweg lil Henriette lill-emozzjonijiet kbar tieghek
HENRIETTE	Le, ja omm, ghadni kif bdilt fehmti . Ikollok tbati ghaliex minix ser naccetta l-offerta tieghek.
CLITANDRE	Kif? Int ukoll kontra l-kuntentizza tieghi? B'hekk l-imhabba tieghi veru m'hemm hadd favuriha.
HENRIETTE	Jien naf bil-ftit li ghandek, Clitandre, u jien xtaqt dejjem inkun martek, minn mindu int issodisfajt l-iktar xewqat helwin tieghi sibt li din ir-rabta irrangat l-affarijiet tieghek imma minhabba l-fatt illi ghandna d-destin daqshekk kuntrarju tant inhobbok li f'cirkustanzi estremi hziena daqs dawn ma nghabbikx b'dit-tragedja kollha.
CLITANDRE	Kwalunkwe destin mieghek huwa sabih ghalija

	Kwalunkwe destin minghajrek ma nifilhux
HENRIETTE	L-imhabba fil-qilla taghha dejjem hekk tghid. Jaqbel nevitaw id-dwejjaq ta rizultati inopportuni. Xejn ma juza daqstant il-fjamma ta' din l-imhabba li tghaqqadna Hlief il-bzonnijiet mghaddba tal-affarijiet hajja U wiehed jispicca spiss jakkuza wiehed 'il iehor Lil xulxin bir-rimorsi li s-soltu jinsiltu min tali nirien.
ARISTE	*(lil Henriette)* Mhux il-mottiv illi ghadna kif smajna Li qieghed igieghlek tirrezisti lil Clitandre?
HENRIETTE	Minghajr dak, tista' tiehu 'l qalbi bilgri, u l-unika raguni ghal-liema qed nahrab lil idu hija ghaliex irridlu wisq gid.
ARISTE	Halli ghalhekk jorbtuk gheqiedi ta' mhabba daqshekk kbira Jien ma gibtx hlief ahbarijiet foloz U kienet biss strategija, ghajnuna xejn mistennija, Li ppruvajt biex insalva 'l imhabbitkom, biex infixkel lil ohti u ngieghlha tinduna li l-filosofu taghha ma kienx ser jghaddi mill-prova.
CHRYSALE	Jalla s-smewwiet ihennu ghalina!
PHILAMINTE	Issa ghandi l-ferh f'qalbi Ghall-inkwiet li seta' holoq dal-bezzul li ghadu kif telaqna. U hekk hu l-kastig ghall-kilba ghall-flus li ghandu Li nara li b'tant pompozità dir-rabta ssehh
CHRYSALE	*(lil Clitandre)* Kont cert, li, kont ser tkun int li tizzewwigha.
ARMANDE	*(lil Philaminte)* Allura, biex taqta' xewqathom tissagrifika lili!
PHILAMINTE	Minix ser tkun assolutament int li tigi sagrifikata Int ghandek is-sostenn tal-filosofija Sabiex thares bil-ferh lejn l-inkurunazzjoni tal-emozzjonijiet taghhom.

BELISE	Irid joqghod attent ghallinqas li jien ma jkunx ghadni f'qalbu. F'disperazzjoni wiehed jizzewweg f'tebqa t'ghajn, B'mod illi ghad jiddispjacih ghal hajtu kollha ghal dak li jkun tilef.
CHRYSALE	*(Lin-Nutar)* Ejja, monsieur, obdi l-ordni li ghadni kif ippreskrivejtlek, U aghmel il-kuntratt ezatt kif ghedtlek.